

ekmek ve gül

Ayrışmadan konuşmaya birlikte tamamlamaya VAR MISIN?

'Biz' ve 'Onlar'
ayrışsın elbet...

3

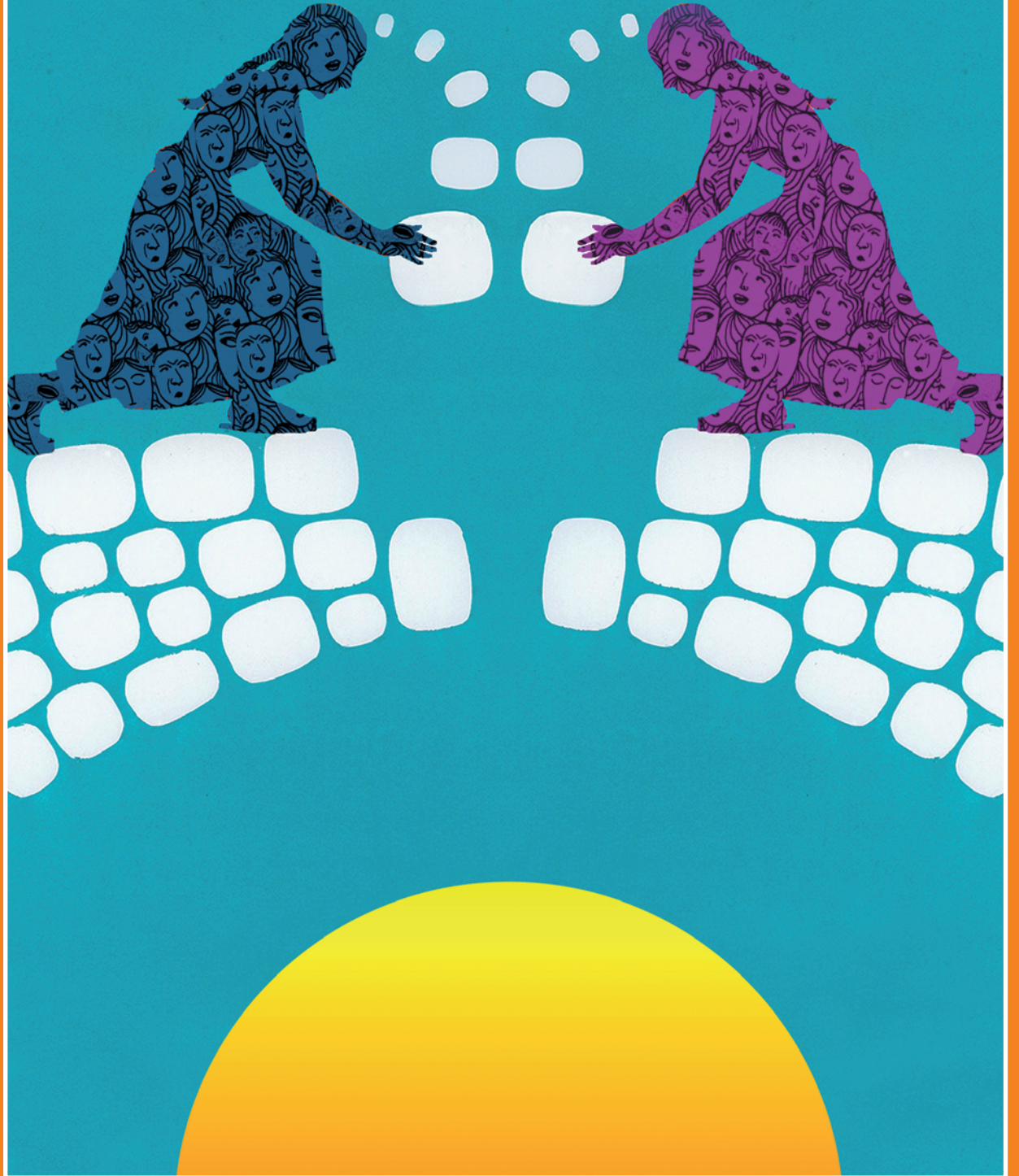
Çocuk istismarı
içimizi yakarken...

5

Tatil nelere kadar?

18

Çocuklar kelebek ömrüne mahkum olmasınlar diye...

Çocuk dediğin ölmez. Oynar, atlar, zıplar, koşar, çoşar... Ama ölmez... En fazla salıncağın düştüğü için yaralanır sırtı, sokakta oynarken su birikintisine hoplastığı için ıslanır üstü... Ama kaybolduktan günler sonra, bir akarsuyun kör noktasında üstü başı olmadan, sırtı yara içinde bulunmaz cansız bedeni.

Çocuk dediğin ölmez. Güler, ağlar, öfkelenir, nazlanır... Ama ölmez... Yer, içer, büyür, yetişkin olur, yaşar, yaşlanır ve sonra sıralı gelir hayatın sonu; anasından babasından sonra...

Çocuk dediğin ölmez.

Eğer ölüyorsa orada muhakkak devletin, toplumun, insanlığın ondan esirgelediği bir şey vardır. Onu büyütmekten, yetişkin olmaktan, yaşamaktan ve yaşlanmaktan alıkoyan bir şey...

Ölüyor çocuklar. Bedenleri lime lime edilerek, canları acıtılarak, yaralanarak, örselenerek, kuşatılarak, çocuk olmaktan çıkarılarak öldürülüyorlar... Leyla, Eylül... Bolu'da 15 yaşındaki Mehmet, Isparta'da 14 yaşındaki Nafiz, Adana'da 17 yaşındaki Deniz ve 1,5 yaşındaki Ela, Van'da 8 yaşındaki Berhan sadece 2018 yılının ilk aylarında Leyla ve Eylül gibi yaşamını kaybeden çocuklardan birkaçı. Maraş'ta 14 yaşındaki Ruhat, Antalya'da 7 yaşındaki Sevgi, Yalova'da 6 yaşındaki Eylül, Mardin'de 11 yaşındaki Bilal, Adana'da 12 yaşındaki Rıdvan, İzmir'de 15 yaşındaki Ahmet ve 10 yaşındaki Ceylin, İstanbul'da 8 yaşındaki Suriyeli Read, Muş'ta 16 yaşındaki Tamer ise 2017 yılında Eylül ve

Leyla gibi yaşamını kaybeden çocuklardan yine sadece birkaçı. Ve biliyoruz ki bugün bakkala giderken gördüğümüz, parkta şen gülüşünü duyduğumuz, dolmuşta anneciğinin kucagında uyurken baktığımız başka başka çocuklar da tehlikede...

Çünkü bu devlet, bu toplum onlardan 'çocuk' olmayı esirgiyor. Taammüden cinayet işliyor... Çünkü devlet esirgiyor ana karnına düştüğü andan itibaren korunma, kollanma hakkını. Esirgiyor güvenle yaşayabilecekleri evleri, dolaşabilecekleri sokakları, iyi bir eğitim alabilecekleri okulları, onları iyileştirecek sağlık ocaklarını, iyilik halleri zarar görüyor mu görmüyor mu diye denetleyecek sosyal hizmetleri, eğer tehdit oluşturacak bir durum varsa güvenle, başka zararlar görmeden gidebilecekleri bakım merkezlerini, tehlikeleri oluşmadan engelleyecek uyarı ve denetim mekanizmalarını, tehlike oluşturacak insanları çocuklara yaklaştırmayacak önlemleri...

Çünkü toplumun bir kesimi esirgiyor ondan çocukluğunu; hesabı yanlış sorarak, öfkesini sadece vicdanını rahatlatacak önlemlere yönlendirerek, şiddetin bir iktidar ilişkisi olduğunu görmeyip, şiddeti şiddetle çözmeye çalışan bir tutulmaya kapılarak...

Asıl soru şu: Peki bir devlet çocuklardan çocukluğu esirgiyorsa, o devlet ne işe yarıyor?

Söyleyelim; çocukları taammüden ölümüne sürüklüyor, istismarın, şiddetin, mağduriyetin kapılarını sonuna kadar açıyor.

Öfkemiz bundan!

Ama öfkemizin hedefini saptırmak, "bir devlet bunları yapmıyorsa ne yapıyor" sorusunu sordurmamak için bize hep nedenlerle değil, sonuçlarla uğraştırıyorlar. Ve biz bu uğraşı içinde debelenir haldeyken başka çocuklar ölüyor, örseleniyor, yaralanıyorlar.

Açık ve net: Çocuk istismarında idamı ve hadımı tartışmak, bataklıkla değil, sineklerle uğraşmaktır. Çocuklarımızın kelebek ömrüne mahkum edilmesidir.

Eğer çocuklarımızın kelebek ömrüne mahkum edil-

mesini istemiyorsak, öfkemizi bir 'seçim'e çevirmemiz şart! O seçim, hepimizin; kadınların, gençlerin, çocukların, ezilenlerin, emeğiyle geçinip emeğinin karşılığını alamayanların nasıl bir hayat yaşamak istediğinin seçimi...

Önümüze ha bire sandıklar koyarak yapmamızı istedikleri seçimden farklı bir seçim bu... Ama onunla da bir o kadar bağlantılı, onunla bir o kadar da iç içe bir seçim...

Soruyoruz size; bugün "bekasını koruyoruz" dedikleri devlet, bizim çocuklarımızın canını hiçe sayıyorsa, korunan kimin bekasıdır? İhya edilen kimin çıkarıdır?

Cevaplarımız dergimizde...

24 Haziran'da gerçekleşen seçim, herhangi bir seçim değildi. Ne oldu, neden oldu, şimdi "biz" e ne düşüyor sorularına yanıt aradık dergimizde. Seçim sonrası tartışmalardan çıkan sonuçları rakamlarda, istatistiklerde değil, emekçi mahallelerinin, fabrikaların içlerinde aradık. Çıkardığımız sonuçları paylaştık sizlerle.

Çıkardığımız sonuçlardan biri de aramızda yaratılan suni ayrımlarda değil, gerçek hayatta ortaklaştığımız dertlerde çareyi aramaktı. Tam da bu nedenle onlara odaklandık bu sayımızda da... Bizi "biz" yapan ortaklıklarımızı ele alan yazılarımızı kimi zaman gülümseyerek, kimi zaman hüznülenerek ama illa ki cesaretlenerek, umutlanarak okuyacaksınız... Tattil derdinden, ihraç derdine, çocuğu hangi okula yazdırsak derdinden, işinden emeğinden olan işçi kadının direnişinden, sınırların ötesinden feyz veren hikayelerden, yanbaşıımızda yaşanan direniş öykülerine birbirinden çok farklı konularda farklı yazarlardan yazılarımız, röportajlarımız, izlenimlerimiz sizi bekliyor bu sayıda...

Seçimdi, geçimdi, rejim değişikliğiymi derken henüz geldiğini bile anlamadığımız bu yazın, sadece güneşle değil, umudu büyüten birlikteliklere vesile olan buluşmalarla, birbirinden haberdar olmanın güvencesiyle de içimizi ısıtmasını umuyoruz...

Gelecek sayıda buluşmak üzere...

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

Biz ve onlar ayrışsın elbet.....	3
Sevda Karaca	
Çocuk istismarı hepimizin içini yakarken.....	5
Heval Yıldız Karasu	
Eğilip yıkılmayan Mahmure.....	6
Meltem Teker	
Hele bir sor; niye oy verdim.....	7
Adile Doğan	
Ayrıştırmaya, sömürülmeye 'dur' demek için.....	8
Nursel İnalçuk	
Bir siyasetçi bile 'Gece vardiyası kalksın' demedi.....	8
Ayşe Öz	
Seçim sonuçları hayal kırıklığı mı!.....	8
Serap Demirel	
Göçmen kadınların ortak mücadelesi.....	9
Sarya Tunç	
Cinsel tahakküm ile sınıfsal sömürünün ortak kökeni.....	10
Sibel Özbudun	
Geldi yaz ayları, başladı yıllık izin sorunları.....	12
Flormar işçilerine ve tüm direnen kadınlara selam.....	14
Fabrikada su içebilme mücadelesi.....	14
Direnişte gül sesleri.....	15
Kübra Yeter	
Bir değişimin hikayesi: Kibritçi Kız.....	16
Hilal Tok	
TARİH: İsviçreli kadınlardan ücret eşitliği grevi.....	17
Müslime Karabatak	
Tatil nelere kadir.....	18
Zahide Çerikçi Kiper	
Biri çocuklarla yaz tatili mi dedi!.....	18
Gözde Tüzer	
Zoraki tatil.....	18
Mesrure Kulya	
SAĞLIK: Yaz sıcaklarının sağlığını etkileri.....	19
Uzm. Dr. Senem Aslan	
İhraçlarla değişen yaşamlar.....	20
Dilek Mercan	
Korku tüneli gibi sınav sistemi.....	23
Zahide Çerikçi Kiper	
Ebru artık yepyeni bir yaşam kuruyor.....	23
Yasemin Akpınar	
Kızlar devamdır annelerinin.....	24
Ayten Kaya Görgün	

evrensel	Günlük EVRENSEL gazetesinin ücretsiz özel ekidir.	Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL	Dağıtım: Demirören Dağıtım AŞ
	Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Cemal Dursun Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat Sorumlu Yazışmaları Müdürü: İsmail Cem Şimşek	Tel: 0850 302 20 67 Fax: 0212 654 15 04	Baskı: SM Matbaacılık Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler / İSTANBUL Tel: 0 212 654 94 18

Biz ve onlar ayrışsın elbet... Ama bilelim, 'biz' kimiz, 'onlar' kim!

Sevda KARACA

Hiç düşündünüz mü neden sadece seçimden seçime 'karar verebiliyoruz' yaşadığımız ülkenin nasıl yönetileceğine? Neden bizzat kendimiz değil de, yukarılarda bir yerlerde birilerinin karar verdiği, bizim adımıza belirlediği "vekiller" aracılığıyla temsil ediyoruz (hatta edilemiyoruz)? Niye ben çocuğa servis parası, okul ücreti ayıramadığım için hiç istemediğim halde İmam Hatip Okuluna yazdırmak zorundayım da

çocuğumu, benim adıma meclise giren vekil 1 milyon 150 bin avroluk Lamborghini arabasıyla meclise gidip benim adıma yasa yapıyor? Nasıl oluyor da biz ha bire vergi üstüne binen vergiden bunalmışken, 'atanan' vekilimiz, arabasını yabancı uyruklu eşinin üzerine gösterip 3 milyon 250 bin liralık vergiden kaçıyor, bir de 'Kimsenin yaşam tarzına karışılmasın' diye nutuk atabiliyor? Biz, bırakalım çocuklarımızın geleceğini hayal etmeyi, çocuklar eve sağ salım gelecebilecek mi diye kaygıdan kaygıya sürüklenirken, çocukları yurtdışında rahat rahat okuyan o vekiller çocukla-

rımızın hayatını karartan yasalara nasıl el aldırabiliyorlar pişkince?

DEMOKRASİ Mİ ŞİMDİ BU? MİLLET İRADESİ BOYLE BİR ŞEY Mİ?

Evet. Burjuva sistemlerde demokrasi de bu, halk iradesi de bu, devlet yönetimi de bu, bize layık görülen de bu!

Çoğunluk olan halk 5 yılda bir gidip sandığa o atacak, kendisine hiç benzemez, yaşamı çoğunluğun zor yaşamının kıyısına uzanmaz 'vekilleri' seçecek, bunun da adı 'seçme ve seçilme özgürlüğü' olacak. Öyle mi?

Derdi yaşayanın yönettiği, ta sokaklardan, mahallelerden, işyerlerinden, okullardan başlayarak halkın iradesini temsil edecek ve gerekirse hemen hızla görevden alınacak temsilcilerin seçildiği, aşağıdan yukarıya tam bir açıklık ve ortak kararlarla yürütülecek bir halk demokrasisi "uçuk" bir fikir... Ama hiç bize benzemezlerin hep karar verici olması, koskoca yığınların küçücük bir azınlığa tabii olması, biz ne istersek isteyelim, çoğunluğun çıkarı ne olursa olsun hep o azınlığın çıkarlarının korunması "gerçekçi" öyle mi?

Sebepe?

Bizi yöneten azınlık "güçlü", biz "gücsüzüz"; o yüzden mi? Onlar devlet nasıl yönetilir iyi bilirler, biz bilmeyiz, öyle mi?

Onlar güçlüler; çünkü paraları var, fabrikaları, şirketleri, gazete televizyonları var. Hep onlara hizmet etsin istedikleri, raydan çıkarsa hizaya getirecekleri partileri var. Biz gücsüzüz; çünkü bunlar bizde yok. Öyle mi?

Peki kimiz "biz"? Onların fabrikalarında çalışanlar, onların paralarını çoğaltanlar, onların televizyonlarını izleyip, onların gazetelerini okuyanlar, onların çıkarlarının hepimizin çıkarları olduğunu düşünmesi istenenler, onların çıkarları için savaşa girip, onların çıkarları için evlat yitirenler...

Baksan; "biz ve onlar", "şu partiye oy verenlerle, bu partiye oy verenler", "şu inanca sahip olanlarla, bu inanca sahip olanlar", "şunu giyenlerle bunu giyenler" diye ayrılanlarız... Birimiz için "çapulcular", öbürümüz için "makarnacılar"ız...

Öyle mi gerçekten?

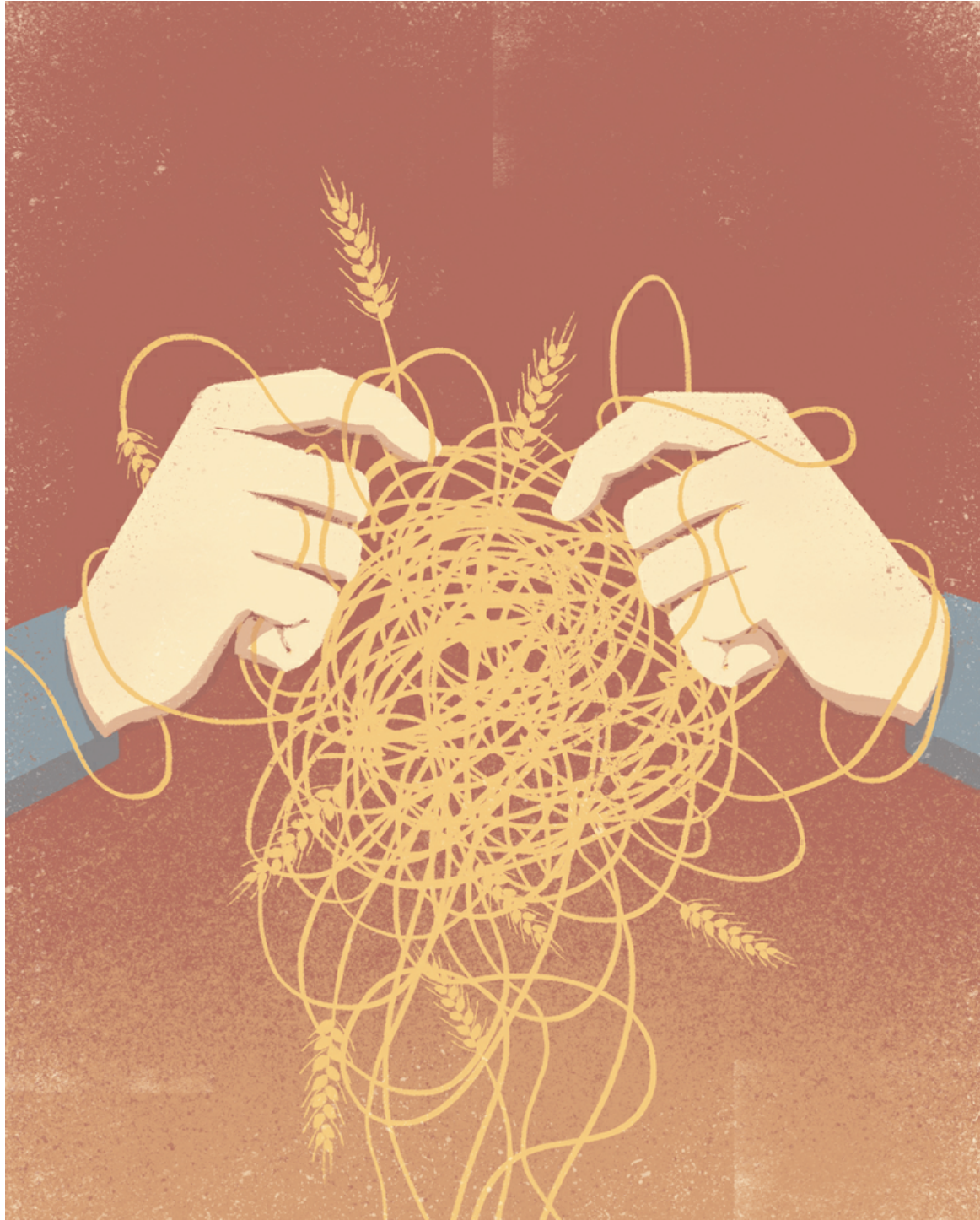
Gerçekten araya koyduğumuz "onlar ve biz" ayrımı şu parti ya da bu partiyle, şu inanç ya da bu inançla, şu kıyafet ya da bu kıyafetle mi belirleniyor? Yoksa yöneten azınlık ve yönetilen çoğunluk mu "onlar ve biz"? Yoksa sömürülenler sömürülenler mi "onlar ve biz"?

Hangimiz memnunuz artan kiralardan, sebze meyve fiyatlarından, cehennemin dibine taşına hastanelerden, gittikçe kötüleşen okullardan, giderek güvensiz hale gelen sokaklardan, bizi yardıma muhtaç hale getiren yardım mantığından, mesaisi uzayan ömrü kısaltan işlerden, düşen ücretlerden?

Ona oy verenler mi? Buna oy verenler mi?

Şu partiyi seçenler mi? Bu partiyi seçenler mi?

Kimin derdi ki bunlar? "Onların" mı, "bizlerin" mi? ➡➡

➔➔ PEKİ YA BİZ? BİZ NEREDEYİZ?

Siz, oy verdiğiniz partiye oy vermeyenleri yaşadığımız her şeyin suçlusu, sorumlusu görmeye, “size müstehak” naralarıyla ne olacağına aslında size de olacağını görmezden gelmeye, suçluyu esasında sizden olan ama “siz”leştiremediklerinizde bulmaya çalışanlardan mısınız?

Yoksa siz, siyasal ve ekonomik dertlerin 16 yıldır iktidar olanlar yeniden iktidar olmazsa aşılamayacağını düşünen, belki de alternatifin ne olduğuna dair ikna edici bir argümanla hiç karşılaşmamış, yavaş yavaş sofralara, ücretlere sirayet eden krize karşı ‘maceraya aramayın’ diyerek ürkütülmüş, mutsuz, endişeli ama eli varolandan başkasına gitmeyenlerden misiniz?

O yüzde 50’den mi, bu yüzde 50’den misiniz? Yoksa hangi yüzde 50’den olduğunuzun önemi olmadan; ortaya çıkan tabloda hiçbir faydası, hiç bir çıkarı olmayan o çoğunluktan mısınız?

Uzun yıllardır “kimlik” sorununa indirgenen, “biz ve onlar” ayrımında silikleşen sorunlarımız, iki ayrı yüzde elli olarak ayrışmamıza neden olurken, sınıfsal olarak paylaştığımız büyük dertlerimiz katman katman büyümeye devam etti.

Ve görünen o ki, zaten ne ekonomik olarak ne de siyaseten sürdürülemez bir iktidarın ömrünü uzatmak için yapılan bu seçimde ortaya çıkan tablo, rakamları ve analizleriyle, gösterdikleri ve imledikleriyle o katmanlaşan dertleri esas alarak, gerçek “biz ve onlar” ayrımına odaklanmak zorunda olduğumuzu gösterdi. Asıl “biz ve onlar”, kimliklerden, inançlardan, kıyafetlerden, partilerden değil, sömüren mi sömürülen mi olduğumuzdan çatlayacak. Asıl “biz ve onlar”, ha bire önümüze atıp durdukları seçim sandıklarına sıkıştırdıkları suni ayrımlardan değil, hangi sınıftan olduğumuzla kristalleşecek.

Kendi kendine olmayacak ama bu... “Biz ve onlar” ayrımının gerçek bir ayrışmaya dönüşmesi için sabra, imkanlara, araçlara, çalışkanlığa, azme ihtiyacımız var...

Sabrımız kalmadı evet... Daha geçen hafta iki küçük anakuzusunun istismarına karşı sokağa dökülen kalabalıklarda, topladığı çayı kredi çektiği ve geri ödeyemediği bankanın önüne döken çiftçinin isyanında, ödeyemediği borçlar yüzünden bunalıma girip kendisini meclis kapısında yakan işsizlerin “bittim ben” çılgılığında, lösemi hastası kızının ilaçlarını alamadığı için intihar etmeye kalkan annenin gözyaşlarında, mutsuzluk çizgileri her geçen gün derinleşen yoksul kalabalıkların yüzünde, patlamaya hazır bir bomba gibi dolaşan ve en küçük kıvılcımda ateşlenen gündelik kavgalarda, tartışmalarda gördüğümüz bu... Ve evet; çatlayan sabır taşı, henüz doğru bir zemine oturmuyor, çünkü hala yöneten sınıfın ekonomik, kültürel, siyasal, düşünsel çıkarları ‘ortak çıkar’ olarak hegemonyasını sürdürüyor.

İmkanlarımız giderek kısıtlanıyor, evet; tek adam yönetimi dediğimiz yalnızca “yukarıda” bir yerlerde hangi kurumun kime bağlandığıyla değil, sokakta söz söyleyenin tepesine binen şiddetin artmasıyla, yan yana gelişlerin ‘terör’ bahanesiyle dağıtılmasıyla, kimsenin kimseye güvenmediği karanlık bir ortamda artan korku ve kaygılarla ölçülür çünkü aynı zamanda. Bunlar var, ve şimdiden sonra daha da derinleşecek belli ki.

Araçlarımız var, evet; fabrikalarda çay molaları, okul önlerinde sohbetlerimiz, sağlık ocağında bantlarımız, mahallelerde derneklerimiz, birinin derdi olduğunda koşmaya dayanışmamız, bunalınca koştuğumuz komşularımız, dara düşsek yetişecek arkadaşlarımız var... Mesele, çeperleri genişlet-

mek... Mesele, o suni “biz ve onlar” ayrımını yerle-yeksan edecek genişlikte bir birliktelik için esas dertleri yerli yerine koymak... Kendi örgütlerimizi kurmak...

Çalışkanlığımızı ve azmimizi bilemeye ihtiyacımız var... Çünkü işimiz zor. İmkânı genişletecek, araçları doğru kullanacak, sabrı sınyayacak bir çalışkanlık, bugün hayat memmat meselesi...

Var mısınız, gerçek “biz ve onlar” ayrımını derinleştirmek için bizi bölmek için kullandıkları o suni “biz ve onlar”ı aşmaya; “onlar”dan gördüklerimizin kapısını sebatla çalmaya?

BİR AVUÇ İNSANIN ÇIKARI NEDEN HEPİMİZİN DERDİ ÖLSÜN Kİ?

Her seçimden sonra yapılan analizler, kim kazandı, kim kaybetti sözleri, il il oranlar, renklere boyanan haritalar... Önemsiz mi? Hayır, değil! Hatta belki de hiç 24 Haziran’daki kadar önemli olmamıştı. Çünkü bu seçimlerle birlikte Türkiye yeni bir sürece girdi. Burjuva parlamenter sistem yerine cumhurbaşkanlığı hükümeti (özünde başkanlık, tek adam yönetimi) sistemine geçildi. Daha atılacak adımlar olmakla beraber, önemli bir mesafe katedildi. AKP ve onun lideri Erdoğan, önümüzdeki beş yıl ülkeyi yönetmek üzere program oluşturacak. Bu program kimin? Onu iktidara taşıyan milyonların programı mı? Hayır!

Daha seçim tartışmaları devam ederken patronlar sonuca “eyvallah” deyip, bugüne kadar uygulanan sermaye programının tavizsizce ve daha da ilerletilerek uygulanmasını istediklerini açıkladılar. AKP de “hay hay” dedi. Diğer partiler gelseydi başka bir şey mi diyecekti? Yoo. Nereden mi biliyoruz? Çünkü hepsi, seçim öncesi ekonomi programlarını

süslü dosyalarla patron örgütlerine götürmüşlerdi. “Sizin çıkarlarınıza dokunmayacağız” demişlerdi.

Ne var peki bu programda?

Özelleştirme, kayıt dışı istihdam, esnek çalışma, sendikasılaştırma, iş güvencesinden yoksunluk, iş cinayetleri, milyonlarca taşeron işçi, tarımın çökertilmesi, sağlığın ve eğitimin piyasaya açılması, hastanın ve eğitim alanının müşteri olarak görülmesi, kamu kaynaklarının yağmalanması, sermayeye aktarılması...

Kadınların emeğinin ucuz işgücü olarak sınırsızca sömürülmesi, devletin üstlenmesi gereken bakım yüklerinin kadınların omzuna pervasızca bindirilmesi, kadınlara hane içinde sermayenin arka toplayıcısı, devletin gardiyanı, patrona ve devlete uşak olarak yetiştirilmesi istenen nesile sopa olma görevi biçilmesi... Yetmeyen ücretlerin, bitmeyen çalışma dertlerinin, patrone, ustabaşından çıkarılmayan hiddetin acısının çıkarılacağı kum torbası haline getirilmesi var...

Bütün bu saldırıların yanı sıra, KHK’ler, OHAL’ler, grev yasakları, on binlerce tutuklama, kamudan yüz binin üzerinde ihraç, Kürt sorununda savaşçı politikalara dönüş, bütün hak arayan muhalif kesimlerin terörize edilmesi ve terörle suçlanma var...

Bunların hepsi halkın değil sermayenin lehineyken, yapılan her şeyin “devletin ve milletin bekası” olarak gösterilmesi için yalanı var, dolanı var...

Bu programda “onların” yararına her şey var; “bizim” yararımıza hiç bir şey yok!

Çünkü “bu demokrasi” onların, çünkü iktidar partisi onların, çünkü bu devlet onların, devletin askeri, polisi, yargı, savcısı, medyası, okulu onların!

ÇOCUK İSTİSMARI HEPİMİZİN İÇİNİ YAKARKEN

Sana, bana, ona, bize soruyorum... Hepimize!

Av. Heval YILDIZ KARASU
Eskişehir Öğrenci Velileri
Derneği Başkanı

Çocuk gülüşleri mutluluğun simgesidir çoğumuz için... Çocuk gözlerindeki ışıltı ise umut verir insana... Bu yüzden çocukların yüzlerine, gözlerinin içine bakarak konuşmaya çalışırım onlarla... Nerede olursak olalım onlarla hayatı oyuna çevirmek, hemen bir oyunun içine dalmak ise en büyük keyiftir benim için. En olmadı beraber bir şarkı mırıldanmak ya da mimik taklidi yapmak ise en azından avuntum olur...

Ama artık bakamıyorum çocukların yüzlerine, gözlerinin içine... O tertemiz yüzler, o ışıltılı gözler, bir gazetede, televizyonda ya da bir sosyal paylaşım da "KAYIP" puntolarının altında beliriverecek, ardından istismar, tecavüz ve ölüm haberleriyle tekrar karşıma çıkacakmış gibi geliyor...

Artık çocukların yüzlerinde mutluluğu değil istismar izlerini arıyorum...

Hadım yasası diye bilinen sözde çocuk istismarını engellemek için çıkan yasa tasarısını anlattığımız bir seminerde psikolog arkadaşım, istismara uğrayan çocuklardaki mağdur hareketlerini, ifadelerini, vücudundaki izleri ve yaptıkları resimleri anlatmıştı. İstismara uğrayan çocukların verdikleri tepkileri öğrenince artık çocuklarla geçirdiğim zamanlarda beni mutluluk değil kaygı sarıyor. Bu çocuk da istismara uğruyor mudur, bu çocuğun da anlamadıkları var mıdır diye...

İstismara uğrayan hele de yitirdiğimiz çocuk haberlerinden sonra herkes çocuklardan özür diliyor. Seni koruyamadık, affet diyorlar. Peki bu özür neye yarıyor? Çocuklarımız öldürülme bile yılda ortalama 8000 çocuğun istismara uğradığı ve bu sayının sadece bilinen yüzde 10'luk rakam olduğu düşünüldüğünde... Yaşamadığımız çocuklardan ya da engel olamadığımız bu travmalardan sonra özür yeterli mi? Küçük bedenlere yönelen eller, gözler ve sözler karşısında bizim ne zaman ve nasıl ses çıkardığımız önemli değil midir? Çocukları koruma yükümlülüğü bizden çok olan devlet erkinin bu ölümlerde ve olaylarda sorumluluğu hassasiyet düzeyinde mi kalmalıdır?

Televizyonlarda çocukların erken yaşta evlenebileceğini söyleyen fetvalara engel olmayanlar, evlenme yaşını indirmek için her türlü hukuki taklayı atanlar, tecavüzde çocuğun rızasını arayanlar, bir kereden bir şey olmaz diyenler; özetle kadını ve çocuğu cinsel obje görmeyi haklı bulan ve meşru kılan

Kaybolan çocukların fotoğraflarını paylaşıp özür dilemek, sadece sosyal medyadan üzüntü bildirmek, kötülük kendine bulaşmadıkça ses çıkarmamak... Bunlar korur mu çocukları?

yetkililer devlet görevlileri ve bu anlayışı besleyen ve büyüten bir anlayış hakim olduğu ve bu anlayışa karşı mücadele etmediğimiz sürece çocuklarımızın ardından ağlamak ne kadar affettirir ki bizi!

Hele de bu insanlık dışı istismar ve ölümler karşısında yine insanlık dışı bir cezayı savunmak! "...Bunları hadım edeceksin... Asacaksın böylesini" demek... Hafifletir mi sorumluluğumuzu?

Hadım ve idam... Çözüm müdür gerçekten?

Devlet erkani ve medya çocukların erken yaşta evlenebileceğini bu kadar meşrulaştırırken mümkün mü...

Tecavüzde çocuğun rızasının olabileceğini söyleyen adalet bakanının çıkaracağı yasalarla mümkün mü...

Tecavüzcüleri korurken ve hatta milletvekilliği ile ödüllendirirken mümkün mü...

Eğitimi parasız hale getirmeden, yoksul aileleri yuvtlara- vakıflara mahkum etmeden mümkün mü...

Okullarda cinsel eğitim vermeden mümkün mü...

Her mahalleye çocukların gelişimi ve sağlığı için kültür ve spor merkezleri kurmadan mümkün mü...

Çocukların ve diğer aile fertlerinin yaşadığı psikolojik - sosyal - iletişim sorunlarını çözmek için her semte bir psiko - rehberlik merkezi kurmadan mümkün mü...

Erkeğin bu kadar övüldüğü kadınlığın bu kadar aşağılandığı bir toplumda mümkün mü...

Her tecavüz davasında kadının ya da çocuğun mağduriyetini gidermek için değil de erkeğin cezasını indirmek için uğraşan hakim ve savcılarla mümkün mü...

İstismara uğramış mağdur çocuk ve kadınlara suçluymuş gibi davranan kolluk güçleriyle, 'Niye bağırmadın?' sorusunun hiç atlanmadığı bir yargı sistemiyle mümkün mü...

Kız çocuklarının açık saçından, giysisinden tahrik olunabileceğini savunan anlayışla mümkün mü...

Ve... Gözümüzün önünde bu kadar kötülük yaşanırken... Kötülük bize bulaşmadığı sürece ses çıkarmayanlar... Ses çıkarmayı sosyal medya paylaşımından öteye geçiremeyenler...

Biz de suçlu değil miyiz... Sokaklara çıkıp haykırmadıkça... Çocuklarımızın

üzerindeki bu kirli elleri kaldırabilir miyiz...

Kaldırabilir miyiz...

Sorunu besleyen kaynakları tüketmediğimiz sürece,

sorunu bütüncül bir önleme yaklaşımı ile ele almadıkça, önlemleri almadıkça devlet üç-

beş kişiyi hadım ve idam etse ne olur ki? Ne değişir?

İdam ve hadım cezasının olduğu ülkelerde tecavüz vakaları niye sonlanmamış diye sormadığımız sürece gözüme katkı sunabilir miyiz?

Sokaklarda rahatça oynayan çocukların şen kahkahalarını...

"Oğlum, goldü o gol" diyen kapışmalarını, "portakalı soydum" tekerlemelerini, "Jaleli Belkıs içeriye gel kız" diye ipin içine arkadaşını çağıran kızlarımızın seslerini duymak istiyor, çocuklarımızı rahatça sokaklarda oynamasının hayalini kuruyor ve Leylaların gözlerinin içinde ölümü değil gökyüzünü görmek istiyorsak...

Eylül'ün bükülen dudağından tahrik olmayan bir toplum ve sistem yaratmak zorundayız... Bu hususta karşımızda direnen devlet de olsa ... Unutmayalım ki çocuklara güzel günler ve gökyüzü sözümüz var...

Eğilip yıkılmayan Mahmure

Meltem TEKER

Merhaba kadınlar! Hepimizin bildiği, yaşadığı ya da tanık olduğu 'hikayelerimizin' içinden çıkıp gelen, umudumuzu, direncimizi ilmek ilmek ören, gülüşümüze bin anlam veren yürekten bir merhaba!

Gündelik telaşımız bizi ne denli yorgun kılsa da temmuz ayının sarı sıcak günlerinin aydınlığını süzelim kavgamızın içine... Zulmün ve baskının nereden, kimden geldiğine bakmaksızın çevirelim bakışlarımızı önce birbirimize, sonra geleceğimize... Bizim geleceğimizin adı belli elbette. Tarlada dirilen tohum, dalda kızaran kiraz, ocakta pişen ekmek, her battığında bir daha doğan güneş, emeğimiz yüreğimiz çocuklarımız...

Her yerde olduğu gibi, bizim topraklarımızda da maalesef yaşanan, o adını dilimize almak istemediğimiz 'istismar' gerçeği ile burun buruna bırakılan çocuklarımız...

Küçücük elleri, pırlıl pırlıl yürekleriyle, elbette en güzelinden yaşamayı umut ederek kurdukları hayalleri ile kimi okul sırasında, kimi tarlada bağda, kimi bir köprü altında ya da bir saya tezgahında, atölyede, fabrikada büyüyen çocuklarımız...

Şimdi her birimizin gözleri önünden ne 'yaşanmışlıklar' geçti kim bilir? Yüreğimizi sızlatan, dilimizin ucuna gelip kim bilir kaç mahalle baskısıyla, kaç yavan gerici değerle ört bas edilen, susturulan, yutturulan hikayeler...

İşte bunlardan biri de Mahmure'nin hikayesi...

BİZİ KENDİNE HAYRAN BIRAKAN O AĞIR KIZ

Mahmure, henüz on beşinde, güzel ve akıllı bir kız çocuğu. Okulda tanışmamız, sonrası süren dostluğumuz, önce lise yıllarımın, sonra da hayata bakışımın şekillenmesinde apayrı bir yer tutar. Doksanlı yılların başlarıdır. Okulun açılma heyecanını, sabah 6.45 tren biletinde, karanlık ve kalabalık işçi duraklarında, telaşla içine daldığımız kırtasiyenin geniz yakan kokusunda, kara tahta ve tebeşirle yaşadığımız günler... Bizim okulda sınıfını geçmek demek, binanın bir üst katındaki sınıfa taşınmak demekti aynı zamanda. Elbette kılık kıyafet kontrolünden geçirilmiş, uyulacak kurallar ardı ardına dillendirilmiş ve bir yaş daha almanın guru ruyla sıralarımıza yerleştirilmiş bile. Farklı kültürlerin ve olanakların çocukları olsak da, en azından eğitim öğretimde aynı 'sınıfta' idik.

O yıl, yeni arkadaşlarımızdan biri de Mahmure'ydü. Zayıf ve çelimsiz bedeni, iri kemikli elleri, kömür karası upuzun saçları, parlak siyah gözleri, hiç açılmayacakmış gibi duran küçücük ağzıyla, portresini çizecek ressam bekleyen bir model edasıyla oturuyordu en arka sırada. Kendini tanıtmaya sırası gelene kadar, kimseyle tek kelime etmemişti. İlk birkaç hafta, isminden

başka hakkında tek kelime bilen de yoktu. Mümkün olduğunca yerinden kalkmaz, başını kitaptan kaldırmazdı Mahmure. Bir yandan onu bu haliyle kabul etmeye çalışıyor, bir yandan bizimle konuşacağı zamanı kolluyordum. Nihayet bir matematik dersinde, kendisine sorulan soruyu çözmüş, yüzünde beliren gülümsemeye ilk kez şahit olmuştuk. Sonraki günlerde, birkaç kez kısa sohbetimiz oldu. Burcunu bilmiyordu. En sevdiği ses sanatçısı da yoktu. Televizyon, dizi film bilmezdi. Tüm bunlara rağmen, Mahmure'de kendini bana kabul ettiren bir yanı, o yaşta tarif edemediğim bir ağırlığı vardı.

Mahmure bir gün okula gelmedi. Sonraki birkaç gün de yoktu. Öğretmenler kendisini soruyor, fakat o günün haberleşme şartları, herkeसे beklemekten başka çıkar yol bırakmıyordu. Yaklaşık bir hafta sonra, okul yolunda karşılaştım Mahmure'yle. Merak içinde yanına gittim elbette. Koltukta put gibi oturmakta, bana selam vermemek için yüzünü cama çevirmiş öylece dışarı bakmaktaydı. Yanında ise kocaman bıyığı, kırılmış saç, üstündeki ütüsüz gri takımıyla adeta duman yığınını andıran bir adam oturmaktaydı. Adamın gür kaşının altındaki bir çift çakır gözün anlattıkları ise hemen susup oradan uzaklaşmam için yetmişti de artmıştı bile...

BİR METRO BEKLEYİŞİNE SIGDIRILAN YAŞAM

Aradan tam on beş yıl geçmiş. Ankara'nın soğuk ve karlı bir sabahındayız. Oğlumun okul servisine bindirip, çalıştığım hastaneye doğru yola koyulmuşum. Metro durağında oturmuş beklemekteyim bu kez. Yanımda oturan yabancı bir kadının eli, belli belirsiz omzuma dokunuyor sanki. Dönüp bakmakla bakmamak arasında tereddütteyim. Tüy konmuşcasına omzuma dokunan, iri kemikli bir el, Mahmure'nin eli...

Yıllar önce bir tren vagonunda anlatmadığı derdini, şimdi zamanla yarışırçasına, hızla anlatıyor Mahmure. Küçük yaşta, annesi ölmüş. Kardeşleri ile sahipsiz kalmış. Halası, gücü yettiğince çocuklara kol kanat germiş.

En azından onu yanına getirip, liseye kaydettirmeyi başarmış. Mahmure okumayı çok istiyormuş çünkü. Tahmin ettiğim gibi trende yanında oturan adam da babasıymış. Öz kızını okul sıralarından alıp, kumar borcuna karşılık satan, yaptığı iğrenç işin adına da "evlilik" diyen insanlık dışı yaratık.

Saçları yine örgülü, uzun fakat seyrelmiş. Gözleri hiç değişmemiş. Bir lise talebesinin kaçamak utangaç bakışlarını hâlâ barındırıyor içinde. Yüzü incelmış, cildi matlaşmış. Çocuk yaşta, avuçlarından çekilip alınan, yerden yere çalınan hayatını, şimdi derleyip toplama telaşında Mahmure. Anlattıkça paylaşarak azaltacak sınıktısını. Anlattıkça vefa borcunu ödeyecek. Anlattıkça insan olduğunu haykırarak; "Ben de varım, buradayım" diyecek.

Üç kız çocuğu olmuş Mahmure'nin. Her iki cümlesinden biri onları okutmakla ilgili. Zengin bir semtte ev işçisi olarak çalışmakta. Konuşması, vücut dili aynı vakurluğunu korumakta. İçim rahatlıyor birden. Karşımda eğilip yıkılmamış, çalışıp üreten, konuşan bir kadın var. Mahmure var.

Derken metro yanaşiyor istasyona. Çekimser bir tavırla sarılıyor bana. Tekrar buluşmak için söz veriyoruz birbirimize. Daha aydınlık günlerde, EKMEK ve GÜL de...

Hele bir sor; niye oy verdim...

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği

Bir baskın seçimin ardından, Esenyalı mahallesinden izlenimler aktaracağım size. Kadınların neler tartıştığını, yaptığımız sohbetlerden çıkanları, mecburiyetleri ve istekleri anlatacağım. Seçimin son haftasında herkes heyecanlıydı; sokakta oynayan çocukların bile gündemi seçimdi neredeyse. Seçim günü yaklaştıkça talepler-vaatler pek konuşulmaz, onun yerine esprili atışmalar ve liderlerin birbirlerine attıkları laflar konuşulur haldeydi. AKP'ye oy verenlerde ciddi bir sessizlik, en iyisinden kısık sesle konuşma vardı. Muhafızlarda "AKP kaybediyor galiba, patatesin kilosu da olmuş 6 lira, kimseden de çıkmıyor ses seda" diyerek acayip bir umut vardı.

İnsanların böyle düşünmesine neden olan somut pek çok durum da vardı aslında; örneğin AKP'ye oy veren ve vermeyenler arasında çok ciddi bir tartışma neredeyse hiç yaşamadık. 50 gün boyunca, birbiriyle rahat rahat konuşan, ayrılıklardan çok ortaklıkları öne çıkaran, tartışmanın sonunda "hayırlısı olsun" a bağlayan, öpüşüp ayrılan kadınlar çoktu. Parti kurulduğundan beri AKP'ye oy verdiğini bildiğimiz, hatta daha önceki seçimlerde parti adına çalışmalar da sürdüren ama bu seçimde fikrini değiştirdiğini söyleyen çokça kadın vardı; "biz artık oy vermeyeceğiz" diyenlere çok tanıklık ettik... Sebepler çok çeşitliydi; kimisi "O bende kalsın" diyerek anlatmıyor, kimisi ise özellikle bizim bölgemizde parti yöneticilerinin tutumundan, belediyeden duyduğu rahatsızlıktan, ama en çok da eğitim sorunundan dem vuruyor, ve artık partiyi başkasına savunacak dermanı kalmadığından söz ediyordu.

Seçimler oldu bitti, üzerinden 3 hafta geçti. Yeni sistemin yansımaları henüz bir tarafın zafere duygusuyla bir tarafın da yenilmişlik duygusuyla hareket ettiği bir "ne oldu şimdi?" tartışması olarak sürüyor. Bizim yaşamımız kaldığı yerden aynen devam ediyor. Patatesin soğanın fiyatı 3 haftadır aynı mesela...

Seçim öncesi yan yana geldiğimiz, "Bu sefer AKP'ye oy vermeyeceğim" diyen kadınlarla seçim sonrası yine buluşuyo-

ruz. Bu defa konuyu seçime getirmemek için ellerinden gelen gayreti gösteriyorlar. Nedeni ise komşu olmaları ve kavga etmek istememeleri. "Hayırlısı buymuş" deyip, tartışmayı başlamanın bitirme niyetindedir. Görüyoruz ki sadece muhalif olanlar değil, iktidara oy verenler de korkuyor artık. Çünkü kutuplaşmanın izleri çok daha derin. En önemlisi şu; oy kullanırken de hep korkuyla kullanılmış ve bir şeyin değişmeyeceğini düşünüyor kadınlar. Ama işte, tartışmadan da olmuyor. "Çocuklarımız yan yana oynuyor, aynı kapıdan eve girip çıkıyoruz, biraz da olsa birbirimize güven duyabilmek için kime oy verdin diye sormak istemiyoruz" diyor bir kadın. "Eşimin ısrarıyla AKP'ye oy verdim yine" diyen kadın, eşinin o akşam kutlamalara katılmadığını söylüyor. Bundan önceki seçimlerde en önde kutlamaya gidenlerden olduğunu biliyoruz kocasının. "Niye gitmedi?" diyor; "Eski tadı kalmadı" diyor... "Peki neden oy verdin?" diye soruyorum, bana tepki gösteriyor; "Bize her fırsatta 'koyun bunlar' diyen CHP'ye mi verseydim!" diyor. Bir diğeri "Valla son bir şans verdim. İşsizliğe çare bulsun diye oyumu verdim" diyen kadının, uzunca bir süredir işsiz olduğunu biliyorum. "Söz verdiler, 2023'te her şey yerine oturacak. Çünkü bir hedefleri var. Ben de bu hedefe inanıyorum ve bu yüzden oyumu verdim. Her şeyin bu kadar çabuk değişmesini elbette beklemiyorum, zaten ülke zor durumda. Biz de sabırlı olacağız. Ama bizleri düşünüp, ellerini çabuk tutsalar iyi olur" diyor gülererek.

Öyle bir seçim ki bu, bizim mahallemde herkes mutsuz, herkes kaygılı... Peki şimdi kim kazandı?

PATATES SOĞAN TEZGAHINDA SAÇ SAÇ KAVGA

PAZARA uğruyoruz. Eve soğanı sayıyla alan iki kadın daha 3 hafta önce bütün partilerin stand açarak "Size şunu vereceğiz, bunu vereceğiz" dedikleri Perşembe Pazarında patates-soğan tezgahının önünde tartışıyorlar. Biri soruyor pazarcıya; "Hala inmedi mi bu patates soğanın fiyatı?" diye kızgınlıkla. Diğer kadın, "Gittin oyunu verdin AKP'ye şimdi kalkmış fiyat indi mi diye soruyorsun, oy verince fiyatın ineceğini mi zannediyordun?" diye konuşuyor öfkeyle. İlk kadın "Her başörtülüğü AK Partili mi sanıyorsun" diye kızıyor, başlıyor kavga... Öyle sözlü bir tartışma da değil ha; bildiğiniz saç saça, baş başa bir kavga... Kadınları ayırıyoruz, ama ayrımlar henüz yerinde duruyor...

BEN YEMİN ETTİM OY VERMEYE, SEN YEMİN ET KİMSEYE SÖYLEME!

MALUM okul kayıtları başladı, herkes "Çocuğumu daha iyi bir okula nasıl veririm?" diye uğraşiyor. Kadınlar ellerinde geçici ikametgah belgeleriyle farklı semtlerdeki okullara çocuklarını yazdırma derdinde. Eğitim sistemine veyansın ediyor. Konu, "Herkes eğitimden bu kadar şikayetçi, peki eğitimin bu hale gelmesinden sorumlu olan AKP yine nasıl iktidar oldu?" ya geliyor. Kendi mahallesindeki okuldan memnun olmayan, başka bir semtteki okula çocuğu yazdırmak için uğraşan bir komşuyla sohbet ediyoruz. Şöyle tarif ediyor: "Ben oyumu AK Parti'ye verdim; çünkü onların dışında hem kimse yok hem de düzeltirse o düzeltir. Bize geldiler, karşılıklı kavilleştik, Kur'ana el bastık size oyumuzu vereceğiz diye, onlar da bizim yanımızda Kur'ana el bastılar. Özellikle AK Parti'ye oy verenlere öncelik tanıyacıklarını söylediler her konuda. Mesela eğitimde öncelik bizim çocukların olacak" diyor. Peşinden de bana "yemin et" diyor, "kimseye söyleme" diye..

İki yıl önce eşinden boşanmış, iki çocuk annesi, hiçbir ekonomik geliri olmayan, oturduğu binanın merdivenlerini silerek, boncuk işi yaparak ayakta durmaya çalışan bir başka kadınla sohbet ediyoruz. Kocası 400 lira nafaka ödüyormuş. "AK Partiye oy verdim, çünkü dediler ki o giderse nafaka hakkı ortadan kalkar. Bu hakkı onlar verdi kadınlara, geri almasını da bilirmiş." O da tembihliyor beni "N'olur bana böyle dediklerini kimseye söyleme" diye..

Başka bir kadın "Belediyeden gıda, yakacak, kira yardımı olarak ayakta duruyorum" diyor. Gördüğü muameleden çok şikayetçi; her seferinde gururunun nasıl kırıldığını gözleri dolarak anlatıyor. "Yine de oy verdim çünkü hem içerde hem dışarıda düşmanlara karşı mücadele eden tek parti olarak görüyorum" diyor. Ekliyor "Erdogan olmasa bu ülke iki saat içinde Yahudilerin eline geçer, din de iman da elden gider."

METAL İŞÇİSİ KADINLAR 24 HAZİRAN SEÇİMLERİNİ DEĞERLENDİRİYOR Bir siyasetçi bile 'Gece vardiyası kalksın' demedi

Ayşe ÖZ
Sincan/Ankara

Seçimler geride birçok tartışma bırakarak bitti. Sincan Organize Sanayi Bölgesinde çalışan metal işçisi kadınlar arasında da seçimle ilgili tartışmalar yürüdü. İşçi kadınlar seçim sonuçlarını nasıl değerlendiriyor, nasıl oy kullandılar, gelecek hakkında öngörülerini neler; işçi kadınlarla sohbet ettik.

Daha önce AKP'ye oy veren birçok metal işçisi kadın sandığa gitmeme konusunda fikir birliği yapmış gibiydi. Örneğin grevi engellenmiş 27 yaşındaki bir kadın işçi "Bu zamana kadar hep Reis'e oy verdik, fakat seçim sandığına bile gitmedim. Çünkü hayatımda bir şey değişeceğine inanmıyorum. Kimse bizi düşünmüyor, bir siyasetçi bile gece vardiyası kalksın demedi; taleplerimize kulak tıkadı. Seçim birbirlerine laf soktukları bir zaman sanki. Oysaki her şey ateş pahası olmuş. Aldığımız zamlar vergilere gidiyor. Biz bu hayatın en zorunu yaşıyoruz. Ayın sonunu zor getirirken son model spor arabasıyla Meclise giren milletvekili var. Bunlar bizi düşünmez. Çok güvenim kalmadı artık" diyor.

'TOPLUM OLARAK KARAKTERİMİZİ BOZDU BU ADAM'

Genel olarak Mecliste MHP'ye, cumhurbaşkanlığı seçiminde Muharrem İnce'ye oy veren işçi kadınların sayısı hiç az değil. Bunlardan biri de 36 yaşındaki metal işçisi bir kadın. Erdoğan için "Bu adam kadınları sevmiyor, işçileri sevmiyor, çocukları sevmiyor, kendinden başka kimseyi sevmiyor" diye söze girerek devam ediyor: "Gözümüzün içine baka baka yalanlar dolanlar... Toplumun genetiğini de bozdu. Nasılsa ispatlayamazlar diye herkes yalancı oldu. Millet önceden halkın, ezilenin yanında olurdu; şimdi gücünün yanında oluyor. Toplum olarak karakterimizi bozdu" diyor.

"Geçen yıl aldığım bir tişört ile bu yıl aldığım arasında yüzde 40 zam olmuş" diyen 28 yaşındaki bir metal işçisi ise her şeyin ateş pahası olduğundan yakınıyor. "İşçinin maaşına zam vermiyorlar ama patronlar için OHAL'i kullanıyorlar. Her şeye zam zam... Yakında Kemal Sunal filmi gibi zam da zam derken bayılıp fenalık geçirmesek iyi" diye konuşuyor.

Geçmişte AKP'ye oy veren, AKP için seçim çalışması yapan kadın işçiler bugün bu durumdan utanır halde. Genel olarak iktidarın dilinin kadın konusunda sert olması, kadınları ve çocukları gözetin yasalar çıkarmaması, hayat pahalılığı, grev kırıcılığı, vergi dilimi, FETÖ mağduriyetleri iktidarı en çok eleştirdikleri konular. İşçi kadınlar ayrıca AKP'nin özgürlük ve eşitlik isteğinin önünde bir set oluşturduğunun da farkında. Ortaya çıkan tablo şu ki, Sincan Organize Sanayi'deki metal işçisi kadınlar içinde oy kullanmak için sandığa gitmeyen, gitse de Erdoğan'a ve AKP'ye oy vermeyen, daha önce AKP'ye çalışmış, ama bugün politikaları nedeniyle AKP'den vazgeçen kadın işçiler çok fazla.

Ayrıştırılmaya, sömürülmeye 'dur' demek için...

Nursel İNALCIK
Batıkent/Ankara

Batıkent Pir Sultan Abdal Kültür Derneğinin 2 Temmuz etkinliği yaptığı cemevine gidiyoruz arkadaşlarla. Etkinliğe katılanlardan pek çoğu da kadın olunca bir seçim sohbeti yapmadan gitmeyelim diyoruz ve sohbe başlıyoruz...

Konuştuğum kadınlardan biri sonucun beklenen bir sonuç olduğunu söylüyor. "Beklentilerim çok ama karşılanacağını düşünmüyorum" diyerek devam ediyor: "Demokrasi olmalı ülkede. Demokrasi koşullarında bir seçim yapılmalı ki önceden tahmin edilmiş sonuçlarla karşılaşmayalım." İki öğrenci çocuğu olduğundan, emekli olduğundan bahsediyor ve 800 lira maaş aldığını söylüyor. "Seçimlerin bitmesiyle zamlar geldi. Vadettiklerine gelince zaten kimse inandırıcı bulmamıştı. Sadece kendi kesimine hitaben söylediği şeylerdi" diyor.

Başka bir kadın "Çok umutluyduk, bu sefer gerçekten bir şeylerin değişeceğinin ışığını herkeste hissettik. Sonuçlardan anlaşıldı ki yeterince hissedememiştik. Alan çalışmalarımızda bizlere oy vereceğini düşünmediğimiz insanlarda bile bir enerji yakalamıştık, çok güzeldi" diyor. Malimüşavir olduğunu, OSTİM'de çalıştığını belirten kadın, "OSTİM esnafı çok zor durumda. En az 30-35 senelik aile şirketleri şu an iflas noktasına gelmiş durumda. Her gün yeni teşvikler geldiği söyleniyor ama teşvikler tamamen geçici. Sigortayı bir ay, üç ay erteliyorlar. Sadece geçici çözümlerle şu an ekonomi sürdürülmeye çalışılıyor." değerlendirmesi yapıyor.

"HDP barajı geçmeseydi eğer, Meclis aritmetiği çok daha farklı olacaktı" diyen bir kadın ise adaletsiz seçim sisteminden çok rahatsız olduğunu vurguluyor. "Aptal yerine konduğumuzu düşünüyorum ve artık tahammül edecek halimiz kalmadı. Buna bir dur demek zorundayız. Bunun için de örgütlü olarak birleşmemiz lazım. Aksi takdirde bizi daha çok ayrıştıracaklar. Seçimin ülke için çok önemli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü bu sistem iş birlikçi bir sistem ve asla halka yönelik bir sistem değil. Ayrıştırılmaya, sömürülmeye dur demek için birlik olmak zorundayız."

Seçim sonuçları hayal kırıklığı mı!

Tüm dostlara merhaba. Evet bir seçim tiyatrosu sona erdi, ama yaşam ve mücadelelerimiz bitmedi. Bitmeyecek.

Türkiye'nin bir değişime ihtiyacı olduğunu düşünenlerden biriydim. Mevcut iktidarın değişmesini bekliyorken, 24 Haziran seçim sonuçları, son dönemde umudu yeşermiş kesimde hayal kırıklığı yaşattı. Ben de dahil.

Seçim sonuçlarına göre kendisine sol, muhalefet diyen kesimin oy oranı azımsanmayacak kadar. Ama ülkemiz milliyetçi ve İslamcı bir koalisyonu seçti. Görüldüğü kadar kötü olmayan, umut verici sonuçlar da mevcut. AKP tek başına iktidar olamadı. Şimdi Erdoğan 8 partili bir Meclisle karşı karşıya ve her karda ortağı MHP'nin onayını istemek zorunda.

24 Haziran seçimlerinin en kötü sürprizi MHP'nin doğu ve güneydoğuda oylarının yükselmesi. Bunun sebebi-

nin, doğu ve güneydoğuda belediyelere atanan kayyumlar ve bölge halkına yapılan zulümlerle göçe zorlamalar olduğunu düşünüyorum.

Bu seçimlere ilişkin güzel şey ise, 24 Haziran seçimlerinde büyük bir fedakârlık ve kararlılıkla sandıklara sahip çıkarak Türkiye demokrasi güçlerinin umudu olduk. "Senle Değişir" şiarıyla barajı güç birliği ile aşarak, başardık. Bu durumda ortaya çıkan tek gerçek ise örgütlenmeli, umudu ve mücadelemizi sürdürmeliyiz. Yeter ki bizler 24 Haziran seçimi öncesinde yakaladığımız heyecanı, dayanışmayı ve inancı yitirmeyelim. "Asla gitmeyecekler" yanılgısını düşünmeyelim.

Sen başlat, gerisi gelir.
GÜÇLÜYÜZ, KAZANACAĞIZ...

Serap DEMİREL/Yenimahalle/ANKARA

Göçmen kadınların ortak mücadelesi

Cınar ALTIN / Sarya TUNÇ
Londra

İngiltere’de yaşayan Türkiyeli göçmen kadınlar olarak sorunlarımızın özel ve farklı olduğunu düşünüyor olabiliriz. Aslında Türkiye’deki Suriyeli, Fransa’daki Faslı, İngiltere’deki Türkiyeli ya da Hintli kadınların sorunları aynı, anlatılanlar çok tanıdık. Dünyada pozitif ayrımcılık, cinsiyet eşitliği gibi kampanya ‘fırtınaları’ kopartılıyorken, ne yazık ki bunlar gerçek yaşamda alınan fonlar sayesinde yapılan vergi indirimleri ve ‘pozitif’ şirket reklamları düzeyinden öteye pek gidemiyor. Kadınların kendi sorunları temelinde örgütlenme bilincine ulaşması değil, sınırlarını devletin ve patronların belirlediği ‘haklar’ çerçevesinde kalması isteniyor.

Dünyanın her yerinde her etnik kökenden göçmen kadınlara ise bunun bir kat daha fazlası yaşatılıyor. Burada da birçok farkındalık kampanyaları/reklamları yapılırken, kaçak durumundaki, oturumu olmayan göçmen kadınlar dışarıda tutulup, hatta bazı ‘kadın’ kurumlarınınca devlete ihbar edilebiliyorlar.

Azınlık kadınlar, bir yandan içinde buldukları ‘yabancı’ toplumda ırkçılığa karşı mücadele ederken, diğer yandan bu kadınlar, daha fazla ırkçılığa maruz kalmamak adına yaşadıkları sorunları dışarıya anlatamama sorunu yaşıyor. Kendi toplulukları içinde sorunların üstünün örtülmesiyle karşı karşıya kalıyorlar.

Dünyanın en çokkültürlü şehirlerinden olan Londra’da, göçmen/siyahi kadınlar arasında yürüttüğü kadın mücadelesiyle ön planda olan Southall Black Sisters’tan Meena Patel işte tam da azınlık kadınların yaşadığı bu sorunları anlatıyor...

Southall Black Sisters ne zaman kuruldu? Azınlıkların kadın mücadelesi açısından neler yapıyoruz?

Southall Black Sisters, 1979’da Southall’da iki kadının öldürülmesinden sonra kurulan ilk siyahi kadın merkezi oldu. Biri yıllarca gördüğü şiddet yüzünden intihar eden, diğeri erkek çocuk doğurmadı diye kızıyla beraber kocası tarafından evinde yakılan iki kadın. Irkçılığa karşı omuz omuza mücadele ederken, siyahi kadınların yaşanan bu duruma sessiz kaldığını hissediyorduk. Bunun daha fazla ırkçılığa maruz kalmamak adına uygulandığını gördük. Biz buna karşı çıktık. ‘Bunu açıkça tartışmalıyız; şiddete ve tacize uğrayan kadınların bir alternatifi olmalı’ diye yola çıktık. Zamanla, kadınlara yalnızca psikolojik, hukuki danışma desteği vermekten ziyade, karşı politika yürütüp kampanya yapan bir örgüt olmamız gerekir diye düşündük.

Devlet aygıtlarının tutumu nasıldır bu konuda?

Devlet, bu tür meseleleri toplulukları içinde çözmelerini tavsiye ederek, azınlık kadınları evlerine gönderiyor. Örneğin, Stoke Newington’da gördüğü şiddetten ötürü polise başvuran Bandina Patel, polisten aldığı barışması gerektiği yönündeki telkin sonucu polislerce karakolda kocası ile buluşturuldu ve aynı karakolda kocası tarafından öldürüldü. Fakat aynı şikayetleri beyaz bir kadın yapmış olsa, kurumların davranışlarının böyle olmadığını fark ettik.

FONLARA BAĞLI KADIN MÜCADELESİ

Bu sorunları çözmek için neler yapıyoruz?

Az önceki örnek, azınlık kadınların ayağa kalkmalarının başlangıcı oldu. Bu, sadece cinsiyetçilikle ilgili değil; cinsiyetçilik ve ırkçılık iç içe bizim için. Birinin diğerine üstün olduğu söylenemez. Her ikisiyle de eşit bir şekilde savaşıyoruz.

Ne bizim işimiz ne de devletin işi eşleri barıştırmak olmalı. Hiçbir kadın, evliliğini bitirmek için yalanlara başvuramaz. Yasal servisler ve devlet, sanki siyahi kadınlar sadece ev yardımı, sosyal yardım ya da başka servislerden faydalanmak için yalan söylüyorlarmış gibi davranıyor, yargılayıcı tutumları var. Biz de hâlâ bunlara karşı savaşıyoruz. Diğer yandan topluluk içinden de, sürekli olarak, sanki insanların yuvalarını dağıtıyormuşuz gibi tepkiler alıyoruz. Bu yüzden farklı alanlarda mücadele vermemiz de gerekiyor.

Röportajın tamamını ekmekvegul.net’ten okuyabilirsiniz.

DANIŞMANLIK SERVİSLERİ, İHBAR KURUMLARI HALİNE GETİRİLİYOR

YASAL kağıtları olan-olmayan göçmen kadın ayrımı yapılıyor. Devlet, birlikte çalışmak üzere, ihbar yapabilecek kadın kurumlarını seçiyor.

İçişleri Bakanlığı daha büyük kurumlarla çalışıyor ve çalıştığı kurumlardan, oturumu olmayan insanları bildirmelerini istiyor. Dini gruplarla çalışıyor. Kiliselere, ibadethanelere ve camilere İçişleri Bakanlığı tarafından servisler yerleştiriliyor. İçişleri Bakanlığı, bu dini kurumları muhbirlik amacıyla kullanıyor. Danışmanlık servisi adı altında, oturumu olmayan insanların, kadınların evlerini basıyor ve onları tutukluyor. Dokümanı olmayan göçmen kadın sorunu yaratılıyor.

İngiltere’deki diğer kadın kurumlarının göçmen kadın kurumlarına ne düzeyde desteği var?

Ortak alanda birbirimize destek oluyoruz. Fakat siyahi kadınlar artık kendileri örgütleniyor, kendi hareketleri var. Biz, siyahi kadınlar olarak, siyahi kadınlar için mücadele ediyoruz. Siyahi kadınlar olarak, beyaz kadınların bizim adımıza mücadele etmesini kabul etmiyoruz. Destek olabilirler, ama biz kendi işimizin başını kendimiz çekeriz. Bir de şunu söylemekte fayda var: Diğer büyük kadın örgütlerinin başında siyahi bir kadın olsa çok fark eder mi? “Başbakan kadın olur-

sa kadınların durumu düzeler” demek gibi bir şey bu. Theresa May’e bakalım, o da bir kadın, ama kadınlar için ne yaptı?

ORTAK BİR MÜCADELE GEREKİYOR

Diğer yandan, birlikte mücadele etmek mümkün. Biz, tüm kadınlara, etnik kökeni ve dini tercihi ne olursa olsun destek veriyoruz. Bu bizim prensibimiz. Biz laik bir kurumuz, ama bize birçok farklı dini kökenden kadınlar geliyor. Ortak sorunlar üzerinden bir araya geliyoruz. Ve gelen kadınlar önyargı ya da ırkçı tutumlar sergiliyorsa, onlarla muhabbet ederek durumu sorgulamaya ve sorunu aşmaya çalışıyoruz. Kadına yönelik şiddet dine ya da ırka göre farklı değil; bu, tüm kadınların ortak bir sorunu.

‘ATAERKİ’ ÜZERİNE

Cinsel tahakküm ile sınıfsal sömürünün ortak kökeni

Sibel ÖZBUDUN

“Aile içinde, erkek burjuvadır; kadın proletaryaya rolünü oynar.”

‘A’ taerki’ günümüzde daha çok kadın hareketi, özellikle de onun içinde yer alan farklı feminist akımlarla başvuru alan, anahtar bir kavram. Kadınların hemen bütün toplumlarda şu ya da bu biçimde ezilmekte oluşuna, erkeklere göre ikincil konumda oluşuna gönderme yapmak üzere başvuruluyor. Farklı feminist yaklaşımlar onu farklı tarzlarda açıklamaya çalışsalar da, ataerki kavramının kadınlar üzerindeki eril tahakkümü tanımlamadığı, günümüzde genel kabul gören bir olgudur. Bu hâliyle diğer tahakküm ve sömürü biçimleriyle, örneğin sınıfsal sömürü ya da ırkçı/etnik tahakküm biçimleriyle zaman zaman, hatta çoğu zaman kesişse de, onlardan bağımsız olduğu ve farklı, bağımsız bir mücadeleyi gerektirdiği düşünülür.

Bunu kabul ettiğimizde, feminizmin daha ortarlarda olmadığı bir tarihte (politik bir eylem biçimi olarak feminizmin tarihi 19. yüzyıla dek uzanır) ezilenlerin, sömürülenlerin sömürücülerine karşı başkaldırılarında neden kadın-erkek eşitliğini de gündeme aldığını açıklamak, zorlaşır.

Öyle ya, kadınların erkekler tarafından baskı altında tutulmaları, sınıfsal sömürden bağımsız bir durumsa, tarih boyunca neden efendilerine karşı ayaklanan köleler; serfler, ağalara ve krallara, sultanlara başkaldıran yoksul köylüler; patronlarına karşı direnişe geçen işçiler, kendilerini politik bir harekete dönüştürdüklerinde gündemlerine kadınların eşitliğini de eklesinler? Ezilenlerin, sömürülenlerin egemenlere karşı hareketlerinin hemen tümü, aynı zamanda (kendi dönemlerinde ufuklarının elverdiği ölçüde) kadınların eşitliğini de savunmuşlardır: İsyanlarıyla Ortaçağ Batı Avrupası’nı sarsan Katharlar... Ortadoğu’nun “çapulcu ayaklanmaları”: Karmatiler, Mazdek, Anadolu’nun Şeyh Bedreddin’i... Almanya’da köylü ayaklanmalarının önderi Thomas Müntzer... 19. yüzyıl ütopyik sosyalistleri: Owen, Fourier... Karl Marx ile Friedrich Engels’in önderlik ettiği I. Enternasyonal...

SİYASAL VE CİNSEL İKTİDAR

Gerçek şu ki, kadınlar üzerindeki eril tahakkümü sınıfsal baskı ve sömürden ayrı düşünmek, yanıltıcıdır. Nitekim, ‘ataerki’ kavramını 19. yüzyılda ifade eden Marksist yazarlar, bu kavramı emekçiler üzerindeki sınıfsal sömürü ve baskıyla kadınlar üzerindeki tahakkümün ortak kökenine dikkat çekiyorlardı.

Friedrich Engels, klasik Marksist yazının bu alandaki en önemli yapıtı sayılan Ailenin, Devletin Özel Mülkiyetin Kökeni başlıklı kitabında, toplum-

Yaşlı erkekler, ya da tohum hâlindeki patriyarklar, üretim, depolama, bölüşüm ve kadınların mübadelesini de içeren yeniden üretim süreçlerini denetler. Bir başka deyişle, grubun iktisadî ve siyasal süreçlerinde otorite sahibidirler. ‘Ataerki’nin çekirdeği budur.

ların sömürülenler ve sömürülenler olarak bölünmesiyle erkeklerin kadınlar üzerindeki sistemli ve yapısal tahakkümünün ortak bir kökene dayandığına işaret eder. Engels’e göre büyükbaş hayvanların evcilleştirilmesi ve tarımsal üretimde koşum hayvanı olarak kullanılması, yani sabanın icadı tarımsal üretimi büyük ölçüde arttırmış; bu da tarımcı toplumların hemen tüketemediği bir ürün fazlasına (artı-ürün) yol açmıştı. Toplumlara sınıflara bölen, toplumun küçük bir kesitinin bu artı-ürünü temellük etmesiydi. Böylelikle, toplum üretici sınıfla üretim araçlarını ve dolayısıyla da üretimi denetleyen egemen sınıf(lar) olarak bölünmüştü.

Toplumun sınıflara bölünmesi, hem egemen sınıf(lar)ın çıkarlarının koruyucusu olarak devletin, hem de sınıflı toplumun dayanağı olarak özel mülkiyetin aktarım aracı olan ailenin ortaya çıkmasına yol açacaktı. Aile kurumu, kadınların hem emek gücü (üreticiler) hem de cinsellik (gelecek kuşakların üretimi: yeniden üretim) açısından baskı ve kontrol altında tutulmasının aracıdır. Sınıflı toplum(lar) böylelikle hem siyasal hem de cinsel “iktidar”ın kaynağını oluşturmuştur.

ATAERKİNİN ÇEKİRDEĞİ

Engels, Ailenin, Devletin Özel Mülkiyetin Kökeni’ni 19. yüzyılda kaleme almıştı. Bu yapıt büyük ölçüde antropolojinin kurucularından ABD’li antropolog Lewis Henry Morgan’ın Eski Toplum başlıklı kitabındaki tezlerine dayanmaktaydı.

Bir bilim olarak antropoloji 20. yüzyıl boyunca Batı-dışı toplumlar üzerinde çok fazla gözlem biriktirme olanağı buldu. Bugün, kadınlar üzerindeki tahakkümün kökenleri ve siyasal iktidar ile cinsel (eril) iktidar arasındaki karmaşık ilişkiler konusunda fikir yürütebilecek zengin bir antropolojik literatür var elimizde. Bu literatür, sınıflara ayrılmamış, devleti olmayan, eşitlikçi avcı-toplayıcı topluluklarda kadınlarla erkeklerin (aralarında bir işbölümü olsa da) toplumsal konumlarının farklılaşmamış olduğunu gözler önüne sermekte. Bu tip toplumlarda kadınlar özerk davranabilmekte, kamusal işlerde karar alma süreçlerine katılmakta, kendi faaliyet alanlarını denetleyebilmekte ve cinsel kısıtlamalara tabi tutulmamaktadır.

Fransız Marksist antropolog Claude Meillassoux kadınların bu özerkliklerini küçük ölçekli ➡➡

→ → → tarımcılarda (hortikültüralist) yitirmeye başladıklarını gözlemler. Bunlar, üretim ve bölüşüm ilişkileri açısından eşitlikçi, ancak toplumsal statüleri açısından farklılaşmaya başlamış kabile toplumlarıdır. Göçer ya da yarı-göçer bir yaşam sürdüren avcı-toplayıcıların aksine, toprağa yerleşmişlerdir, geçimlerini büyük ölçüde tropikal ormanlardan çalıları yakarak kazandıkları topraklarda çapa tarımı yaparak sağlamaktadırlar. Bu, daha istikrarlı bir toplumsal örgütleniş gerektiren bir geçim tarzıdır. Bu nedenledir akrabalık ve/veya soy ilişkileri hortikültüralist toplumlarda önem kazanır: Hortikültüralist toplumlar, kolektif çabayla işleyip ürünleri devşirerek temellük ettikleri toprakla kalıcı ve istikrarlı ilişkiyi, ancak grup süregenliğini temin ederek güvence altına alabileceklerdir. Bunun için, saymaca ya da gerçek ortak bir atanın soyundan gelen akrabalar topluluğunun (soy grubu) mevcudiyeti gerekmektedir.

Bu toplumlarda işlenen topraklar, topluluğun "mülkü"dür, toprağa ve onun sağladığı yaşam kaynaklarına erişimin koşulu, topluluğa mensup olmaktır. Bir başka deyişle, hortikültüralist toplumlar da, özel mülkiyeti tanımayan, yani iktisaden eşitlikçi toplumlardır.

Ancak "eşitsizlik" tohumlarını içlerinde, bizatihi toplumsal örgütlenişlerinde barındırırlar. Ortak ata çevresinde kümelenmiş, dışvililikçi akraba grupları, yani soy grubu önemlidir, çünkü kaynaklara (toprak, sürüler ve artı ürün) erişim ancak onları denetleyen soy (akraba) grubu aracılığıyla mümkündür. Soyun sürdürümü grubun kalıcılığı açısından önem taşıdığı ölçüde, soyun sürdürücüsü, yani grubun yeniden üreticisi kadınlar da önem kazanır; ancak bu, kadınlara ayrıcalık kazandıran değil, tam tersine, onların emeği ve cinselliği üzerindeki denetimi zorunlu kılan bir önemdir. Kadının doğuracağı çocuğun, gruba ait olması, yani soydanlık ilkesi aslıdır; bu nedenle kadınların cinsel faaliyetleri toplumsal ve ritüel bir denetim altında tutulmalıdır.

Bir yandan giderek karmaşık ve zamana yayılan bir süreç hâline gelen üretim ve dağıtımın örgütlenmesi, bir yandan da yandan kadınların başka gruplarla mübadelesi, bu tip toplumlarda idarî bir konumu gerektirmektedir. Grup mensupları arasında servet açısından bir farklılaşma olmadığı ölçüde, bu yetke pozisyonu, grubun yaşlılarına düşecektir; gru-

bun özgün yerlileri, yaşayan ataları olan kıdemli erkeklerle. Yaşlı erkekler, ya da tohum hâlindeki patriyarklar, üretim, depolama, bölüşüm ve kadınların mübadelesini de içeren yeniden üretim süreçlerini denetlerler. Bir başka deyişle, grubun iktisadi ve siyasal süreçlerinde otorite sahibidirler: Ritüeller, mitoslar, din, büyü ve şiddet eylemleriyle desteklenen ve özellikle topluluğun gençleri, en çok da genç kadınları üzerinde uygulanan bir otorite... 'Ataerki'nin çekirdeği budur.

FEMİNİSTLERİN GÖREBİLDİĞİNİN ÖTESİ

Topluluğun hem üretim hem de yeniden üretim/üreme süreçlerini denetleyen "eril ata" figürü Ön Asya'da biçimlenen ilk devletlerce devralınıp yasal ve ayinsel yaptırımlarla desteklenecektir.

Şu hâlde, kadınlar üzerindeki eril tahakkümle egemen/yönetici sınıfın üretici sınıf(lar) üzerindeki tahakkümünün tarihi, feministlerin görebildiğinden çok daha girift biçimde iç içedir. İktidar aynı anda hem üretimi (sömürüyü) güvence altına almak üzere emekçiler, hem de yeniden üretimi/üremeyi güvence altına almak üzere kadınlar üzerinde uygulanmaktadır. Bu nedenledir ki aynı anda hem sınıfsal, hem de erildir.

Bu da emekçilerin sınıfsal baskı ve sömürüden kurtuluş mücadelesini, kadınların eril tahakkümden kurtuluş mücadelesiyle feministlerin görmek istediğinden çok daha fazla iç içe kılmaktadır.

İktidar aynı anda hem üretimi (sömürüyü) güvence altına almak üzere emekçiler, hem de yeniden üretimi/üremeyi güvence altına almak üzere kadınlar üzerinde uygulanmaktadır. Bu nedenledir ki aynı anda hem sınıfsal, hem de erildir.

YILLIK İZİN HAKKINDA HER ŞEY BİR ARADA...

Geldi yaz ayları, başladı yıllık izin sorunları

Yaz ayları gelince takvimleri önünüze alıp izin hesapları yapmaya başladınız mı? İzin deyip geçmeyin kaç gün izniniz var, bu izinleri nasıl ve ne zaman kullanabilirsiniz, işveren izninizi kullanmazsa ne olur?.. Bir sürü soru geliyor insanın aklına. Telaşlanmayın... Yıllık izinle ilgili bilmeniz gereken her şey burada... ekmekvegul.net sitesindeki Haklarımız Var köşemizde her gün sorularınızı yanıtlayan uzmanımız Onur Bakır'ın verdiği cevaplardan derledik...

HAFTA TATİLİ YILLIK İZİNDEN DÜŞÜLMEZ

Peki izninizi hesaplarken hafta sonunu nasıl sayacaksınız? Çok kolay... "Yıllık ücretli izin günlerinin hesabında izin süresine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz." Bu cümle İş Yasası'nın 56. maddesinde açıkça böyle ifade edilmiş. Benzer şekilde işçinin yıllık izin sırasında rapor olması halinde de raporlu geçen süreler yıllık izinden düşülmez.

Yani, haftada 5 gün çalışan işçiler 2 gün, 6 gün çalışanlar 1 gün hafta tatili yapıyor. Ancak Yargıtay kararları gereği, 2 gün tatil yapılan işyerlerinde bu tatilin 1 günü idari izin, 1 günü hafta tatili olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla 2 günlük tatilin 1 günü yıllık izinden düşülürken, 1 günü düşülmez.

Örneğin 5 gün çalışan ve hafta sonu tatil olan bir işyerinde işçi pazartesinden sonraki pazartesiye kadar yıllık izin alırsa, 6 gün yıllık izin kullanmış olur.

Ancak şunu da not düşelim. Eğer iş sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi, işyeri yönetmeliği ya da işyeri uygulaması gereği, 2 gün tatil yapılan işyerlerinde bu 2 günün de yıllık izinden sayılmayacağı yönünde açık bir kural varsa, 2 gün de yıllık izinden düşülmez.

KULLANDIRILMAYAN YILLIK İZİNLER YANMAZ!

BİR de hak edilen ama kullanılmayan ya da bir sebeple kullanılmayan yıllık izinler var. Hiç korkmayın çünkü kullanılmayan izinler yanmaz, sonraki yıla devreder. Hatta işten ayrıldığımızda da ücrete dönüşür.

İş Yasası'nın 54. maddesine göre, her bir hizmet yılına karşılık hak edilen yıllık izin gelecek hizmet yılı içinde kullanılır. Ancak iznin tamamı ya da bir kısmı bu süre içinde kullanılmazsa kullanılmayan izinler bir sonraki yıla devreder.

Bu konuda açık bir düzenleme olmamasına rağmen Yargıtay kararları çok net. İşveren, bir sonraki yıl içinde, işçiye, hem devreden izinlerini hem de yeni hak ettiği izinlerini kullanmakla yükümlüdür.

İşçinin 10 yıl önceden kalan 1 günlük izni bile olsa bu izin hep bir sonraki yıla devreder ve 10. yılın sonunda bile varlığını sürdürür.

İş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde, işçinin hak edip de kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti -yani son ücreti- üzerinden ödenir. Yani ister işveren işçiye işten çıkarsın, işçi ister kendi işten ayrılınsın hiç fark etmez. İş sözleşmesinin ihbar süresine uyularak ya da uyuymayarak sona erdirilmiş olması da sonucu değiştirmez.

Bu ödemenin yapılmaması halinde işçi 5 yıl içinde önce arabulucuya gider, anlaşma sağlanamazsa dava açarak kullanmadığı yıllık izinlerin ücretini talep edebilir.

İş sözleşmesi sona ermeden yıllık izinler ücrete dönüşmez.

6. YILINI DOLDURANLARA EN AZ 20 GÜN İZİN

ÖNCELİKLE yıllık izninizin süresini hesaplayalım.

* İşe başladığı günden itibaren, deneme süresi de dahil olmak üzere, en az 1 yıl çalışmış olanlar yıllık ücretli izni hak eder ve İş Kanunu'na göre yıllık izin hakkından vazgeçilemez.

* 1 yıldan 5 yıla kadar (5. yıl dahil) kıdem/hizmet süresi olan işçilerin yıllık izni en az 14 gündür.

* 6. yılın dolmasıyla birlikte yıllık izin en az 20 güne, 15. yıl dolduğunda ise en az 26 güne çıkar.

Ancak bu izinlerin asgari süreler olduğunu hatırlatalım. İş sözleşmesi ya da toplu iş sözleşmesi izin süreleri ile artırabilir.

Ayrıca 18 ve daha küçük yaşta işçilere verilecek yıllık izin 50 günden az olamaz.

YILLIK İZİNİN BİR BÖLÜMÜ EN AZ 10 GÜN OLMAK ZORUNDA

ŞİMDİ de iznimizi nasıl kullanabileceğimizi görelim.

* Yıllık iznin bir parçasının kesintisiz 10 gün olması zorunludur. Bir bölümü 10 günden az olmamak üzere izin süresi istenildiği kadar bölünebilir.

* Ayrıca İş Yasası'nın 56. maddesine göre; yıllık ücretli izin işveren tarafından bölünemez. Ancak izin süreleri, tarafların anlaşması ile bir bölümü on günden aşağı olmamak üzere bölümler halinde kullanılabilir.

* İşçi, izin tarihinden en az bir ay önce, izin kullanmak istediği süreyi ve tarihleri işverene yazılı olarak bildirmeli. Ama ne yazık ki burada işçi ile işveren arasında anlaşma sağlanamazsa işçi "Ben şu tarihte şu kadar izin kullanıyorum" deyip izne çıkamaz. Bu durumda işveren tazminatsız işten çıkarma yoluna gidebilir.

* İzni kullanılmayan ya da yasaya uygun kullanılmayan işçi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na şikâyetle bulunabilir. Bu durumda işverene her işçi için 337 TL idari para cezası kesilir.

İşçinin de yıllık izne dair bir yükümlülüğü olduğunu hatırlatalım:

İş Kanunu'na göre, yıllık ücretli iznini kullanmakta olan işçinin izin süresi içinde ücret karşılığı bir işte çalıştığı anlaşılırsa, işveren ödediği ücreti geri alabilir.

EĞER PATRON 'İZİN MİZİN YOK' DERSE...

ÜCRETLİ yıllık iznini kullanmak yani 'dinlenme hakkı' işçinin anayasal hakkı, izni kullanılmayan işçi haklı fesih yapabilir.

Her hizmet yılına karşılık hak edilen yıllık izin gelecek hizmet yılı içinde kullanılır. Örneğin 1 Haziran 2017 tarihinde işe giren bir işçi, 1 Haziran 2018 tarihi itibarıyla 14 günlük yıllık ücretli izne hak kazanır. İşveren işçiye, 1 Haziran 2018-1 Haziran 2019 tarihleri arasında yıllık ücretli iznini kullanılmakla yükümlüdür.

İşveren izin hakkını kullanmıyorsa, işçi ne yapabilir?

1) İşçi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na şikâyetle bulunabilir. (Yeniden hatırlatalım; Bu durumda işverene her işçi için 337 TL idari para cezası kesilir.)

2) İşçi, İş Yasası'nın 24. maddesine göre, "çalışma şartları uygulanmadığı" için haklı nedenle derhal fesih hakkını kullanabilir.

3) Eğer işveren işçiye yıllık ücretli iznini işçiye psikolojik olarak baskı altına almak, taciz etmek veya istifaya zorlamak için kullanmıyorsa, yani sistematik bir kasıt söz konusuysa mobbing uyguluyor demektir. Bu durumda işçi haklı fesih yapıp yasal haklarının yanı sıra mobbingden kaynaklı tazminat da talep edebilir.

4) İşveren, işçiler arasında objektif bir gerekçe olmadığı halde, kastlı olarak ayrımcılık yapıyor, diğer işçilere yıllık ücretli iznini kullanırken, bir işçiye ya da bir grup işçiye kullanmıyorsa, eşit davranma ilkesi ihlal edilmiş olur ve işçi "ayrımcılık tazminatı" da talep edilebilir. Bazı örneklerde mobbing ve ayrımcılık bir arada da görülebilir.

İşler bu noktaya gelirse dikkat etmeniz gereken birkaç şey var: İşçinin fesih hakkını kullanabilmesi için izin kullanma döneminin sona ermiş olması şart. İşçinin iznini işverenden yazılı olarak talep etmiş olması, işverenin de gerekçesiz olarak iznini kullanmamış olması gerekir.

VAZGEÇİLMEZ HAKKIMIZ: DİNLENME HAKKI

YILLIK izin hakkı, vazgeçilemez bir haktır. Yani, işçi, "ben yıllık izin kullanmayacağım, izin kullanmak yerine izin parası alacağım" diyemez. Aynı şekilde işveren de işçiye "sen iznini kullanma ben parasını vereyim" diyemez.

Çünkü yıllık ücretli yıllık izin hakkı işçinin fiziksel, psikolojik ve sosyal sağlığı bakımından çok önemlidir. Hiçbirimiz makine değiliz; dinlenme ve

gönülümüzce zaman geçirme hakkımız var ama bunun için ne yazık ki sadece izin hakkımız yetmiyor... Onun için de biraz daha mücadele...

Herkes bol dinlenmeli ve mutlu tatiller...

Flormar işçilerine ve tüm direnen kadınlara selam olsun

Işimize son verildiği tarih olan 31 Mart 2018'den direnişimizi sonlandırdığımız 94. gün olan 4 Temmuz'a kadar üzerimize yaftalanan suçlarla hiçbir alakamızın olmadığını ispatlamaya ve muhatap bulmaya çaba harcadık. Sınavdan ve arşiv araştırmasından geçip son dakika güvenlik soruşturmasından kapsam dışı bırakılarak, işimizden aşımızdan olduk. En önemlisi, suçlu ilan edildik. Hiçbirimizin mahkemesi, karakolluk bir durumu yok. Yıllarca çalıştığımız birimlerde en ufak bir suçumuz bulunmazken, son dakika suç icat ettiler. Memurların yapmadığı ne kadar yorucu iş varsa bizler yaptık, asgari ücretle çalıştık. Neden? Emekli olabilmek için. Ben 18 yıl çalıştım. 54 yaşındayım. Bu yaşta kim iş verir bana? Vermeyi bırakın zaten işe de almıyorlar. "Ben yaptım oldu" politikalarıyla anayasal suç işleniyor. Öyle bir tezatın içine soktular ki bizleri; devlet beni işten atarken yine devlet kurumu İŞKUR iş bulup beni gönderiyor, ama işveren bize 696 sayılı KHK'nin 48. maddesi nedeniyle kırmızı kart gösteriyor. İşe almadıkları bir yana bizim ve çocuklarımızın geleceğini ipotek altına alıyorlar.

Yine arkadaşlarımız, dostlarımız bulaşıcı hastalığı var gibi bizden uzak durdu bu süreçte. Herkes bir suçlu gibi baktı bize, yargıladı bizi. Soruyorum şimdi sebep olanlara; hiç mi Allah'tan korkmadınız? Vicdanınızı kiraya mı verdiniz? Ege Üniversitesinden çıkarılan 438 kişi, bir o kadar da aile fertleri var. Vebali günahı boynunuza. Kıt kanaat geçinen insanlarken işsiz insanlar olarak kalakaldık.

İSTEDİĞİMİZ SADECE ÇALIŞMA HAKKIMIZ VE ONURUMUZ!

Bizim gibi Flormar işçilerini de kapı önüne koydular. Çalışanların büyük çoğunluğu kadın olan

Flormar'da işçiler sendika hakkını istedikleri için kendini kapı önünde buldu. En çok ezilen, düşük ücretlerle çalıştırılan ve ilk kapı önüne konulan hep biz kadınlar oluyoruz. Kadının eve kapatılmak istendiği bir dönem yaşıyoruz. Bir "eeyyyy"le ben de emekçi sınıfa seslenmek istiyorum: "Bir kadın dünyaya bedel" sözü boşa söylenmiş bir söz değildir.

Bizler gücümüzün farkına varmak zorundayız. Ülkeme ve dünyaya güvenli bir gelecek, insanca yaşam, barış gelecek ise biz kadınlar getireceğiz. Sınıf dayanışmasının ne olduğunu öğrenmek zorundayız. Sermaye tüm gücüyle bizi sömürmek için her şeyi yaparken, iktidar da buna çanak tutuyor. Emekçi sınıftan oy alan iktidarın halkının yanında olması, onu koruması gerekirken sermayeye "Grevi önledim" diyerek göz kırpmıyor. Kapitalistleri arkasına alarak tüm gücüyle kadın ve çocuklara saldırıyor. Peki bu ne zaman kadar böyle sürecek?

"EEYYYY" ülkemizin barış güvercinleri; her yerde KHK bahaneleriyle ya da sendikalaştıkları için işlerinden olanlar; açlığa, yoksulluğa, işsizliğe mahkum ediliyorsunuz. Özellikle biz işçi kadınların uyanmasının ve engelleri aşmasının artık zamanıdır. Yaptıkları elbette yanlarına kâr kalmayacak, adalet yerini bulacak. Hangi gerekçeyle olursa olsun, hayatını devam ettirmek mecburiyetinde olan biz emekçiler, sadece çalışma hakkımızın ve onurumuzun geri vermenizi istiyoruz, lütfunuzu değil. Emekçi kız kardeşlerim; bizi ikinci sınıf vatandaş yerine koymalarına, eve kapatmak istemelerine, işyerinde mobbinge "Yeter" diyelim. Hiçbir kazanım bedelsiz olmamıştır.

Flormar işçilerine ve ülkemizin neresinde olursa olsun mücadele eden kadınlara selam olsun. Yalnız değilsiniz. Yaşasın sınıf kardeşliği...

İşten atılan Ege Üniversitesi işçisi bir kadın

Fabrikada su içebilme mücadelesi

Tuzla'dan bir metal işçisi

Ben, yaklaşık 600 işçinin çalıştığı ve sendikali bir metal fabrikasında çalışıyorum. Geçtiğimiz Ramazan ayında işyerimize deneme amaçlı su sebilleri getirildi. Sebiller yüksek, dikdörtgen şeklinde ve sağ-sol şeklinde iki düğmesi olan bir yapıya sahip. Su içebilmek için aynı anda iki düğmeye de basman gerekiyor. Musluktan su oldukça yavaş aktığı için musluğa yanaşmak zorunda kalıyoruz, bu yüzden su içerken ağızımız muslukla temas ediyor. Şimdi, diyeceksiniz ki "Neden bardakla içmiyorsunuz?" Çünkü patron bardakların çok masraf olduğunu söylüyor. Patron için plastik bardakların maliyeti işçinin sağlığından daha önemli. Su içerken bir arkadaşımızın genzine su kaçtı. Su içmeye iki kişi gidemiyoruz. Çalıştığımız hat yavaşladığında aceleyle su içmeye gidiyoruz. Pet şişelere de su doldurup yanımıza alamıyoruz, çünkü çalıştığımız alana su veya yiyecek sokma gibi bir imkanımız yok.

Suyun devir daim olabilmesi için kirlil su bir damacanaya, temiz su bir damacanaya aktarılıyor. Biri temiz suyla kirlil suyun kapaklarının yerini değiştirirse haberimiz olmayacak ve içmeye devam edeceğiz.

Normalde su sebillerinde soğuk-sıcak muslukları olur. Bu sebilden soğuk su içemiyoruz. Haziran ayında zaten havalar sıcak, bir de insanlar oruçken soğuk su içmek istiyorlar ama içemiyorlar. Sebilleri gören arkadaşlarımız "Ramazan'da bu ne", "Orucumuzu açarken ayakta mı su içeceğiz", "Hijyenik değil" şeklinde tepkiler gösterdi.

Bu sorunlar ortadayken sebillerin değişmesi için çalıştığımız vardiyada imza toplamaya karar verdik. İmza toplarken sendika temsilcileri karşı çıktı. Bize "Sendikaya sormadan bir şey yapmayın, etmeyin, konuşalım da ondan sonra bir şeyler yapalım" dediler. Herkes temsilcilerin bu tepkisini görünce iyice sinirlendi. Diğer vardiyadaki arkadaşlara da imza topladığımızı söyledik. Onlar da imza toplamaya başladı. Sendika temsilcisi bizim topladığımız imzaları elimizden aldı, idareye verdi, bir nevi hazıra kondu. Ben sendika temsilcisinin yanına gidip "Sizin bu sebillerden haberiniz var mıydı? Böyle iş mi olur? Su içerken mücadele veriyoruz. Boğulma tehlikesi yaşayan arkadaşlarımız oldu" dediğimde temsilci "Tamam değişecek denemelik olarak bu sebilleri getirdiler. Bize de sormadılar, tepki gösterdik. Biraz sabredin, bekleyin" dedi. Ne zaman değişeceğini ise söylemediler.

Biz de her gün amirlere sebillerin ne zaman değişeceğini sorduk. Yaklaşık 20 gün devam etti bu durum. Bir sabah işe gittiğimizde sebilleri kaldırmışlardı. Biz birlikte hareket ederek bunu başardık. Artık hem sıcak hem de soğuk su içebildiğimiz hurda da olsa sebillerimiz var.

Direnişte gül sesleri...

Kübra YETER

Adelheid Popp'un kendi kaleminden mücadelesini, yaşam kavgasını öğrendiğimiz Bir Kadın İşçinin Gençliği kitabı geçtiğimiz aylarda Kor Kitap tarafından Olcay Geridönmez çevirisiyle yayımlandı. Kitapta geçen her bir satırın, her bir anının ayrı bir önemi var ve günümüzde hâlâ geçerli. İşçi sınıfının, özellikle kadın işçilerin maruz kaldığı, yüzyıllardır değişmeyen -değiştirilmek istenmeyen- koşulların aynılığından dolayı da evrenselliğini koruyor. Peki, nedir Popp'ta bizi etkileyen şey?

KENDİNE YOL ARAYAN KÜÇÜK BİR İŞÇİ KIZ

1800'lü yıllar... Yer; Avusturya. İşçi sınıfı ağır çalışma koşullarıyla yüz yüze. Çalışma saatleri alınan ücretin kat kat üstünde. Popp'un ailesi ise ülkesinin karanlığını, çıkmazlarını içinde barındırmakta. Alkolik bir baba, kiliseye, yoz geleneklere sıkı sıkıya bağlı bir anne... Bu sıkışmışlığın içinde kendine yol arayan küçük bir kız. Yaşatları gibi okula gitmek, oyun oynamak, güzel giysilere sahip olmak tabii ki onun da hayali. Fakat içine doğduğu koşullar buna izin vermiyor.

Henüz 13 yaşındayken hayallerini bir kenara bırakıyor ve fabrikaların o hiç de şefkatli olmayan kollarına doğru bir yolculuğa çıkıyor: Bakır fabrikasına merhaba! Burada çalışırken onu sarsan birkaç olay yaşıyor Popp. Aile ortamının neden olduğu, stresten ortaya çıkan hastalığının teşhisini koyuyor doktorlar. İşe ara vermek zorunda ama aynı zamanda da çalışmak...

Adelheid bu arafta kalışını şu sözlerle anlatıyor kitabında: "Yokluk, çalışma ve aşağılanmalar adına bugüne kadar ne görüp geçirmişsem, izleyen günler bunları kat kat aştı. Bakır fabrikasına artık dönmeyecektim. Bu işin benim için zehir anlamına geldiğini söylemişti doktorlar. Sağlığım biraz toparlanmış görüldüğü için yeniden iş aramak gerekti. Bense sürekli bir korku içinde yaşıyordum... Ölebilmek, en büyük arzumdur. Fakat iş aramak zorundaydım..."

Derken çalışmaya devam etti. Fabrikada, çalıştığı tezgâh başlarında birçok adaletsizliğe şahit oldu. Hemcinslerinin o ağır koşulların altında nasıl da ezildiğini gördü. Toplumda insan yerine konmamanın öfkesiyle günden güne bilendi. En büyük şansını kitap okumayı çok sevmesiydi; ailesinde belki de en güzel şey abisi ve abisinin kendilerini işçi sınıfı mücadelesine adanmış ar-

kadaşlarıydı. Durmadan sorguladı Popp, patronları özel hazırlanmış yemeklerin tadına bakıp işçiler karavanadan çıkan özensiz o yemekleri yerken sorguladı. Yaratıcı onlardı, üreten onlar, peki bu sömürü de ne! Grevler örgütledi, arkadaşlarına 1 Mayıs çağrılarını yaptı. Okudu, yazdı, çalıştı! Bu alışılmış sistem değişsin diye canını dişine taktı. Mücadele etmekten bir an bile geri durmadı Popp.

VE KENDİLERİNE BİR YOL ARAYAN FLORMAR İŞÇİSİ KADINLAR

Yıl 2018... Yer Türkiye... İşçi sınıfı ağır çalışma koşullarıyla yüz yüze. Çalışma saatleri alınan ücretin kat kat üstünde. İşçi kadınlar ülkenin karanlığını, çıkmazlarını omuzlarında taşımakta. OHAL bahanesiyle grevlere yasak getiren bir iktidar, işçisinin cebindeki üç kuruşa göz koymuş patronlar... Ve bu sıkışmışlığın içinde kendine yol arayan, sendikaya üye oldukları için işten atılan Flormar İşçisi direnişçi kadınlar. Sendikal haklarını kazanmak için günlerce nöbetler. Kimisi çocuğuyla orada, kimisi eşiyile, dostuyla veya tek başına.

Yayınevimiz Kor Kitap olarak Adelheid Popp'u direnişteki işçilerle buluşturmak adına yola koyulduk

Kadıköy'den. Umudumuza umut katan bu güzel kadınlarla buluşacak olmak, neler gözleyeceğimizi tam olarak kestirememek heyecanlandırmıştı bizleri. Gebze Organize Sanayi Bölgesi'ne giriş yaptığımızda Haziran sıcakları karşılıdı bizi. İşçiler gölgede oturuyor ve kendi aralarında sohbet ediyorlardı. Alkışlarla karşılandık, sesimiz seslerine karıştı. Adnan (Özyalçın) Abi, Sennur (Sezer) Ablamızın selamını ilettili Sabah Türküsü'yle... *Emek senin, umut senin, korku ne? Yeter ki eller ellere kavuşsun...*

Derken bir hareketlilik oldu. Herkes sandalyesini kaptığı gibi Flormar fabrikasının brandalarla ve dikenli tellerle örülü duvarlarına koştu. İçeride çalışan işçiler molaya çıkacaklardı. Hep bir ağızdan haykırılmaya başladılar: "Ne istiyoruz? İş! Ne istiyoruz? Ekmek! Vermeyecekler! ALACAGIZ!"

Evet, kararlıydılar. Sıktıkları yumruklardan, inanarak attıkları sloganlardan belliydi; haklarını alacaklar. Fabrikanın kapısı araç çıkışı için açıldığı anda sessizlik oldu. Direnişçi bir kadın işçi bağırdı içerideki arkadaşlarına: "Korkmayın! Gelin bize katılın. Bu böyle gitmez!"

Flormar yönetiminin fabrikanın önüne park ettirdikleri o koca otobüsler engel olamıyordu seslerini duyurmalarına. Müzik çalmasıyla birlikte coşku daha da artıyordu. İçerideki işçiler de sessizce izliyorlardı olan biteni. El sallasalar suç, alkış tutsalar suç, arkadaşlarının yanında olamamak ayrı bir acı. İçeride olmak mı daha iyi, dışarıda olmak mı, diye sorsanız mücadele etmek derim ben. Aynı tezgâh başında olduğumuz arkadaşlarımızla veya sadece bir "günaydın" dan tanıdığımız o insanla birlikte olup hakkımız için direnmek ve o güzel günü beklemek belki de...

Arada fırsat bulup sohbet ediyoruz bir işçi kadınla. Sevkiyat bölümünde çalışıyormuş 4 yıldır. "Sendikalıyım", diyor gururla. "Bunu biz örgütledik ve kapı dışarı edildik. Ama kararlıyız. Dönmek yok!" Türküler, marşlar, sloganlar derken molanın sonuna geliyoruz. Flormar değil direniş güzelleştiriyor hepimizi. Adelheid Popp'un mücadele bayrağı şimdi Flormar'ın direnişçi kadınlarında. Ve Flormar İşçileri sesleniyor içeri, sıkılı yumruklarını göstere göstere haykırıyorlar patrona: **BIÇAK KEMİKTE!**

Hamiş: Direniş alanından yemek yemedi ayrılmamıza izin vermiyor işçiler. Hep birlikte sıraya girip tabldotlarımızı alıyoruz. Bir köşe bulup yumuluyoruz yemeğe. Ve anne, özür dilerim senden. Yediğim en güzel yemek bu olsa gerek.

BİR DEĞİŞİMİN HİKAYESİ:

KİBRİTÇİ KIZ

Hİlal TOK

Daha ilk sahnesinde kendini bir kibrit fabrikasının içinde, bantın başında buluyor izleyici. Koca bir ağaç kütüğünün doğrama makinesinden, incecek bir zemin biçimi almasını ve sonra bir kibrite evrilmesini gösteriyor kameralar, makinelerin karşılıklı sesleri ilk diyaloglar olarak sunuluyor.

Belki de filmin sonunda anlayacağımız bir mesajı daha en başında veriyor bu sahnede Finlandiyalı yönetmen Aki Kaurismäki: Değişim.

Kibrit fabrikasında çalışan İris'in değişimini, hayal kırıklıklarını, ailesine ve hayatında var olan her şeye, her alana yabancılaşmasını gördüğümüz, göreceğimiz bir film Kibritçi Kız.

Filme adını veren Kibritçi Kız İris, ömrünü fabrika başında ürettiği ürünü, niye, niçin ürettiğini bilmeyerek, ücretini almayı bekleyen, etiket kontrolü yapan genç bir işçi kadın olarak geçiriyor. Hayata dair tek umudu bir gün bulacağına inandığı gerçek aşk. Ama çok geçmeden görüyoruz ki İris'in yolu hayal kırıklıklarıyla dolu.

AİLENİN KOPUK VE ÇIKARCI BAĞLARI!

Tüm varlığını kendisinden başka her şey adamış bir kadının, yakınları ve sevdikleri tarafından sürekli hayal kırıklığına uğratılması sonucu bir katile dönüşümü var bu filmde. Tıpkı insanların yaşaması için oksijen üreten bir ağacın sonunda ortalığı yakıp yıkan bir ateşi harlayan kibrite dönüşmesi gibi. Ama elbette dönüşüm aşamaları ve amaçları birbirinden oldukça farklı. Tek ortak yanları hayal kırıklığı ve değişimleri...

Filmde bir işçi kadının sadece işine ya-

bancılılaşması ve gündelik yaşantısının sıradanlaşması değil, aynı zamanda aile ilişkileri içindeki yabancılaşma, ait olamama ve o 'aile bağlarının' ahlak ve maddiyatla ilişkisini de görüyoruz.

Annesi ve üvey babasına kira ödeyen İris'in fabrikadaki yoğun günün ardından bir görevi de ev temizliği ve yemek yapmak. Elbette burada işçi kadınların işlerinin sadece fabrikadan ibaret olmadığını da gösteriyor Kibritçi Kız. Bu da hâlâ tanıdık olduğumuz, en içeriden bildiğimiz bir gerçeklik...

Oldukça az diyalogla oldukça çok şey anlatan sözcükler sığıyor filme. Belki bazı izleyicilere bu sebeple soğuk bir film olarak da görülebilir ama bu soğukluk salt, basit bir gerçeğin soğukluğu...

TEKDÜZE YAŞAMIN GİZLİ PENCERESİ

Bir yanda kendilerine kalan küçücük bir zamanda eğlenmeye çıkan ama eğlenemeyen işçilerin kaçamadığı, çıkamadığı gerçek haphanesi gösterilirken diğer yanda hayatının tüm kontrolünü elinde tutan ailesine karşı hakarete ve şiddete uzanan bir ilişki karşısında yine umutları doğrultusunda hareket eden "artık ne olacağına olsun" tahammülsüzlüğüne gelen bir kadının hikayesi Kibritçi Kız.

İris'in sıradan geçen her gününün sonunda yönetmen Aki Kaurismäki işçi sınıfı yaşamının tekdüzeliğini gösteriyor kendi penceresinden. Kendine yabancılaşmış proletarya portrelerini sinemaya aktarımıyla ünlü Aki Kaurismäki'nin Kibritçi Kız'ında her ne kadar melankolik bir hava sezilse de o 'tekdüze yaşam'ın eleştirisi gizlice sunuluyor.

UMUDU 'AŞK'TA ARAYAN İRİS

Yönetmen Aki Kaurismäki'nin Prole-

tarya üçlemesinin son filmi olan Kibritçi Kız, her ne kadar 90'lı yılların Finlandiyası'ndan bir işçi kadının yaşamından kesit sunsa da yabancılaşmanın kabul edilişi ve hatta fark edilmeyişi gibi birçok durumun hâlâ varlığını ve gerçekliğini korumasıyla önemli bir yer tutuyor emek sinesinin listesinde. Saatlerini fabrikalarda geçiren, her gün aynı biçimde çalışan bir kadının yaşamının ailesine bağlı oluşu ve tüm bu çıkmazın içinde bir 'koca bularak' kurtulma umudunun gerçekliği var.

Kendisine kalan kısacık vakitleri sıca-cık geçirmek için hayatının aşkını arıyor. Ancak bunda da hayat güzel olanaklar sunmuyor İris'e... Aşık olduğu adamla geçirdiği güzel günlerin ardından hamile kalan İris'e sevgilisi çocuğu aldırmasını söylüyor, bunu aşağılayıcı bir mektupla yazarken ise hiç acıması yok. Sevgilisi gibi aile de bu gayrimeşru çocuğun karşısında aynı biçimde acımasız davranıyor. İris ailesinin evinden kovuluyor ve yokluğa itiliyor. Yaşadığı hayal kırıklıklarına bugüne kadar hep soğukkanlı yaklaşan İris artık hayal kırıklıklarından intikam almaya başlıyor ve bunu öldürerek yapıyor. Sonra yine her şeyin başladığı yere; fabrikaya bantın başına gidiyor. Son sahnede yer alan şarkımın sözleri İris ile bütünleşerek izleyiciyle vedalaşıyor:

*"Oh nasıl da bütün o tath hayallerimi
Asılsız hayallere çevirdin.
Her şeyimi verdiğimde
Elime geçense hayal kırıklığı
Anların yükü taşınmayacak
Aşkın çizgisi artık parlamayacak"*

FİNLANDIYA'NIN 90'LARINDA NE GÖRDÜK?

ÖTE yandan filmde televizyon izleme sahnelerinde ülkedeki ve dünyadaki politik atmosferde de yer veriliyor. Ülke sokaklarında ve dünyanın birçok yerinde sokağa taşan protestoları sırasıyla aktaran haberler 90'ların politik havasını sunarken o zamandan bu zamana değişmeyen militarist baskı da yansıtılıyor. Filmde yer yer çalan müzikler, gösterilen Finlandiya sokaklarıyla az çok Fin kültürü ile tanışıyoruz ama bu yerel kültür, küreselin esintisine o kadar karışmış ki ayırt etmek çok zor.

Ancak şunu belirtmek lazım; işçi kadınların

yaşamından birçok parçayı göz ardı ediyor film. Finlandiyalı işçilerin yaşadığı zorlukları görmek isteyen, bu beklentiyle izleyen ama bunu bulamayan bir izleyici olarak söyleyebilirim ki, "Finlandiyalı kadınların çalışma koşulları nasılmış acep 90'larda" sorusuna cevap yok bu filmde.

Ayrıca 'Kibritçi Kız' deyince aklınıza Andersen'in masalındaki üşüyen, kibriti çakınca hayaller gören Kibritçi Kız'ı gelmesin. Belki hayaller ve yoksulluk onları ortaklaştıran konular olarak görülebilir ama bu hikaye başka bir Kibritçi Kız'ın hayallerini sunuyor. Haa bir de 'değişim' dedik diye de büyük beklentilere girmeyin elbette; biz de isterdik bir işçi kadının mücadeleye evrilmesini görelim, ama olmadı. Öfkesini ve sessiz cinnetini gördük İris'in. Eee bu da çok uzak bir hal değil kadınlarda...

İSVİÇRELİ KADINLARDAN ÜCRET EŞİTLİĞİ GREVİ

Elbette sorulacak 'boşa geçen' zamanın hesabı!

Müslime KARABATAK

İsviçreli kadınların eşitlik mücadelesinin geçmişine, bugününe ve geleceğine bakalım bu yazıda.

Önce 1990 Martında İsviçre'nin Jura dağlarındaki Valée de Joux bölgesindeki bir toplantıya uğrayalım. Burası dünyaca ünlü İsviçre saatlerinin beşiği sayılıyor. O güzelim saatleri üreten işçiler, iş çıkışı yaptıkları bir sendika toplantısındalar. "Eşitlik için verdiğimiz oyların üzerinden neredeyse 10 yıl geçecek!" diye açıyor bir işçi kadın konuşmasını.

14 Haziran 1981'de halk oylamasıyla "Kadın ve erkek yasalar önünde eşittir. Yasaya göre, özellikle, aile, eğitim ve iş alanlarında eşitlik olmalıdır. Kadınlar ve erkekler yaptıkları eşit değerdeki işler için eşit ücret almalı" kabul edilmesine rağmen, kadınlar hala ücret eşitliği hakkını alamamıştı.

Ama eşitsizlik sadece ücretlerde değildi. Evde çocuk bakımı, temizlik gibi monoton işler hep onlardayken, sosyal güvenlik planlarında anneler tanınmıyordu. Emeklilik güvencesi verilmiyordu kadınlara...

Saat sektörünün kalbi Valée de Joux bölgesindeki yüzde 46'sı kadın olan binlerce saat işçisinden 3500 franktan az alanların yüzde 93,2'si kadındı. Erkeklerin ise yüzde 68,6'sının aldığı ücret 5000 franka kadar çıkıyordu. Eh tabii, zamanın tıkr tıkr işlemesi bu kadınların mesleği ve elbette onlar sorgulayacakları geçen bunca zamanın hesabını.

28 yıldır meslekte olan ve yeni gelen, işi öğrettiği erkek işçilerle aynı ücreti almak zorunda bırakılan saat işçisi ve sendikacı Liliane Valceschini, "On yıldır yerimizde sayıyoruz. Artık dikkatleri çekmeliyiz. Neden greve çıkmıyoruz?" diye önerdi.

Liliane ve arkadaşlarının o günkü toplantıda konuştukları öylece silinip gitmedi tarihte. Kadınların genel grev fikrini Sosyalist Partili sendikacı Christiane Brunner, İsviçre Sendikalar Birliği'ne (USS) taşıdı ve 1990 Ekiminde birliğin ulusal kongresinde 1991'de bir grev yapılması kabul edildi.

YARIM MİLYON KADIN ALANLARDA

10 yıl önceki oylamanın yapıldığı 14 Haziran, bu sefer grev günü olarak seçilmişti. Grev kararı, işçi kadınların talepleri ve öncülüğüyle alınmıştı. Sendikalarca ama merkezi bir örgütlenme yapılmadı, sadece bölge koordinasyonları kuruldu. Buna rağmen greve yarım milyon kadının katılması, sorunun kadınlar açısından ne kadar yakıcı olduğunu gösteriyor.

Her koordinasyon kendi grev örgütlenme biçimini kullanmıştı. Kimi fabrika ve işyerleri önünde bildiri dağıtıyor, kimi mahallelerdeki kadınların evlerine gidiyordu. Yazdıkları manifestoları yerel basına gönderiyorlardı. O yılın 8 Mart'ı grev heyecanıyla geçmişti, mayıs ayı yine grev için etkinliklerle geçiyordu.

Bazı gazetelerde çıkan 'herhangi bir iş durdurmanın işyeri barışını bozacağı'na ve 'kaybedilen zamanın ücretlerden düşürüleceği'ne dair tehdit yazılarına rağmen sağlanan katılım grev komitesini bile şaşırttı. İşçi kadınlar dışında ev kadını, anne, tüketici bütün kadınlar sahiplendi bu grevi. Alman bölgelerindeki kadınlar, 19. yüzyıldaki işçi hareketinin sloganını değiştirip "Wenn Frau will, steht alles still / Kadınlar isterse, her şey durur" diyordu. Fransız bölgelerinde pankartları "Les femmes bras croisés, le pays perd pied / Kadınlar kollarını bağlarsa, ülkenin dengesi bozulur" sloganı süslüyordu.

Güvencesiz koşullarda çalışan, çocuk, yaşlı bakımı ve ev içi emeğinin değeri verilmeyen, televizyonda, okul kitaplarında sistemik bir cinsiyetçiliğe maruz kalan kadınlar fuşya renkli şallar, tişörtler, hırkalar giyerek greve katıldıklarını gösteriyorlardı. Mahallelerde, endüstriyel bölgelerde, komünlerde, büyük piknikler düzenlendi; konuşmalar yapıldı. Sokakların adları değiştirildi, sokak tiyatroları, konserler ve yürüyüşler yapıldı. Erkeklerden de destek geliyordu.

Alanları dolduran kadınların yanında onlar da yemek yapıp dağıtıyordu.

Greve çıkamayan işçi kadınlar da vardı; onlar da fabrikalarda, hastanelerde, devlet dairelerinde, okul ve kreşlerde aynı renkleri giymişlerdi. Hastanelerde eşitlik taleplerinin yazılı olduğu broşürleri hastalarla paylaşmış, okullarda öğrencilere görev paylaşımı üzerine dersler işlemiş, devlet dairelerinde eşit ücret üzerine konuşmalar yapılmış, fabrikalarda iş yavaşlatma ve uzun molalarla greve bir şekilde dahil olmuşlardı.

KADINLARDAN ÇALINAN SADECE PARA DEĞİL

Kadınların bu beklenmedik çıkışı politikacıları adım atmak zorunda bıraktı. Ve beş yıl sonra 1 Temmuz 1996'da anayasal ücret eşitliği hakkı uygulamaya konuldu.

Fakat... Çıkarılan eşitlik yasaının üzerinden 37 yıl, yasaının uygulanmaya başlanmasının ardından 22 yıl geçtiği halde kadınlar erkeklerden hala yüzde 20 daha az kazanıyor. Bu oran 1996'daki orandan sadece birkaç puan az. Ücret eşitliği şirketlerin keyfiyetine bırakılmış. İşçilerine verdikleri ücretleri açıklamayan, yasak olduğu halde ücret eşitsizliği yapan şirketler hala cezalandırılmıyor.

UNIA sendikasının verilerine göre, kadınlar yaptıkları aynı iş için erkeklere oranla her ay 600 Frank daha az kazanıyor. Kadınlardan her yıl ortalama 10 milyar frank çalınıyor!

Bu eşitsizlik sadece her ay alınan ücretle sınırlı kalmıyor; vergi ödemeleri ile emeklilik sigortalarını da etkiliyor ve kadınları çalışırken ve yaşlılıkta yoksulluğa itiyor. Özellikle çocuklu bekar anneler bu eşitsizliğin en büyük mağdurları.

YENİ / YİNE BİR GREV

14 Haziran 1991'de "Rüyadan daha iyi, kadınların grevi!" diye çıkan grev, eşitsizliğin katlanarak sürmesiyle bu yıl tekrar tartışılmaya başlandı. Sendikalar ve kadın örgütlerinin aldığı kararlar yeni/yine bir 'kadın grevi' gündeme geldi. Bu sefer "Daha fazla hayal etmiyoruz, greve çıkıyoruz" diyor kadınlar. 14 Haziran 2019'da çıkılacak grev için hazırlıklar başladı. 22 Eylül'de Bern'de "eşit ücret için ve cinsiyet ayrımcılığına karşı" büyük bir eylem yapılması planlanıyor.

* Ursula Gaillard'm 'Mieux qu'un rêve, une grève! La grève des femmes du 14 juin 1991 en Suisse' kitabından faydalanılmıştır.

Mesure KULYA Bornova/İzmir

Ben memurum, 20 gün iznim var. Ne zaman kullanacağımı da eşim belirler. 10 gününü hummalı bir şekilde komşularıyla bir arada hoş muhabbetle durmaksızın kışlık hazırlamak için kullanırım (iyi ki varlar). Hep birlikte erişte, kışlık domates, biber, patlıcan hazırlarız. Çok yoruluruz ama inan benim için iznim en güzel günleridir.

Kalan 10 günde zulüm başlar. Hiç sevmem denize gitmeyi. Deniz sevdası biz kadınlar için değil, erkekler için. Eşim bir apart avarlar Datça'da, oraya gideriz. Gitmeden iki gün önce başlarım hazırlık yapmaya. Böreği, kurabiyesi, kalacağımız yer için gerekli malzemeler, çocukların, bizim çamaşırlarımız... Sık sık kontrol ederim eksik bir şey var mı diye. Eşim

Zoraki tatil

için önemli olan sadece kendi kullandıklarıdır. Şunu koydun mu? Bunu koydun mu? Ha bir de sinek kovucuyu koydun mu? Koskoca Datça'da hiç sinek kovucu yok ya! Sonra bizim küllüstüre doldururuz her şeyi. Vururuz kendimizi Datça yollarına. Aparta vardığımızda araba sürerken çok yorulduğu için, ki araba sürmek dünyanın en yorucu işidir sen bilmezsin, atar kendini yatağa, uyur. Ben yerleştiririm her şeyi, çocuklar da durmaz durduğu yerde "Ne zaman denize gideceğiz?" Uyardıracağız babalarını diye ödüm kopar. Sonrasında huysuz halini hiç çekemem çünkü.

Zulüm ilk günkü gibi devam eder. Ben otel

aşçısı, bulaşıkçı, hizmetçi, eşimse müşteri.

O yüzden hiç sevmem denize gitmeyi. Sabah kahvaltayı hazırla, ama sessiz ol; o tabaklar çanaklar birbirine vurmuyacak. "Biz tatile geldik, burada da mı gürültü hanım!" Kahvaltı yapılır, çocuklar hazırlanır deniz için. Öğlen sahilde bir şeyler alınıp para mı harcanacak? Hayır, sen hazırlayacaksın; ekmek arası, yanına içeceği, suyu. Dönüşte denizde o kadar çok yorulmuştur ki aparta gelir gelmez çok hızlı bir şekilde yemeği hazırlaman gerekir; tatildeyiz ya insanın iştahı açılır yedikçe yiyesi gelir. Bu 10 gün yorulduğum kadar yılın geri kalanında yorulmam.

Pikniğe gitmeyi de sevmem. Deli misin sen! O da ayrı zulüm. Her şeyi sen hazırlarsın, adam mangalı yakar, eti pişirir, tüm işi kendi yapmış edasıyla kurur. Toplamak da kadının işi tabi.

Bana tatil deme de ne dersin de kızım. Ne dersin de...

Tatil nelere kadir

Zahide CERİKÇİ KİPER Tuzla/İstanbul

Koca yılın yükünü, kirini, pasını alıyormuş gibi gelse de en çok da zihin açıcı kısa ama rahat bir alan yaratır tatil. Öyle bir tatil tecrübem olmuştu. Tabii kalacağımız yer için ödediğimiz yüksek rakamlar beynimi dürtene kadar... O gün çalışmayan bir kadın olarak yeni ve daha iddialı bir meslek seçme kararını aldığım gün oldu, sonraki 12 yıl boyunca da haftasonu bile çalışıyor olmamın senede sadece bir hafta, çok dolu bir zihinle tatil yapmama sebep olması da işin en dramatik kısmı.

Bu benim tecrübem elbette, ama tanıdığım birçok insan bu koşullara bile sahip değil, en fazla köyü olan köyüne, olmadı yakınının yazlığına gidiyor ya da bütün yazı evde geçiriyor.

İki kişi çalışıyor olsanız bile tatilin ortalama ekonomik bilançosu dört kişilik bir ailede haftalık iki bin lira civarında. Bu da şu demek; tatil dönüştü yediğiniz içtiğiniz fitil fitil burnunuzdan gelecek. Şimdi düşünelim, ülkemiz muhteşem kıyıları olan turistik bir ülke, harika oteller, motellerle dolu. Herkese yer var ama öncelik gelir düzeyi daha iyi olanlara, gerçi çoğunu gittiğimiz tatillerde görmek bile zor da neyse kiskanmaya- lım, var gücümüzle çalışıp zengin olalım Ama çalışarak kim zengin olmuş ki!

Ha bir de yabancı turistler var ki kiskanmamak elde değil. Esnafın bütün kazıklama çabalarına karşın en iyi otellerde en ucuza tatil yapan kesim onlar.

Kendi ülkemizin yabancısıyız, bir arkadaşımın dediği gibi; soğan olmuş altı lira hangi tatil bu...

Taksitli tatil

Yüksel YILDIZ Pendik/İstanbul

Özel bir şirkette çalışıyorum 20 yıllık çalışma hayatımda bir defa tatile gidebilirim, o da taksitle. Genelde yıllık izinlerimi memleketimde ailemin yanında geçiriyorum. Bu yıl yeğenimin düğünü olduğu için ekonomik olarak biraz daha sıkıntılı olacak. Yol paraları eşimin kartından taksitli, düğün takısı borç ve bana kalan para da kıyafet ve kuaföre. Biz yaz tatiline genelde bu şekilde giriyoruz. Sonras çalış çalış, bir yerlerden eksilt ve taksit öde. Yaşamak bu işte çalışın, tek çocuklu bir aile için. Daha kalabalık aileleri düşünmüyorum bile. Bize yaz değil her daim kış aslında...

Biri çocuklarla yaz tatili mi dedi!

Gözde TÜZER İstanbul

RAMAZAN dedik, bayram dedik, seçim dedik, tatili erteledik. Ama işte yaz geldi çattı. Bu yaz çok sıcak geçecek gibi görünüyor, zira şimdiden 30 dereceleri gördük. Ee deniz, güneş, kum ya da toprak, çiçek, böcek zamanı geldi. Geldi gelmesine de kadınların derdi yazın da devam etti. Kimi yazın sıcaklarından çocuğu nasıl koruyacağız diye, kimi okullar kapandığı için çocuğu nereye bırakacağını düşündüğü için, kimi de çocuğu aile büyüklerinin yanına gönderip aklı orada kaldığından derdli. Ben mi? Ruhum emekli, kendisi bir yaz kadını olan ben tabii ki denizdeyim.

KAVİMLER GÖÇÜ BAŞLIYOR

Çalışmayan (her mahallede kreş olmadığı için ya da varolan kreşler korkunç fiyatlar çıkardığı için çalışmayan) anneler için yaz demek, tatil demek. Bavullar hazırlanıyor, önce çocuğun ilaçları, kıyafetleri, kitapları, oyuncakları konuyor. Bavulun 3'te 2'si bunlarla kaplandıktan sonra geri kalanına annenin eşyaları sığışıyor. Hele ki evde evcil bir hayvan varsa, babaya emanet etmenin çok da güvenli olmadığını bilen anne, onu da kafesine koyuyor ve kavimler göçünü başlatıyor. Bir elde valiz, valizin üstünde evcil hayvan, sırtta çanta, yan çantanın içinde oyuncaklar ve diğer elden tutulan küçük çocuk... Göç, yolculuktaki vesait göre şekilleniyor. Yani otobüs kullanıyorsanız başka, vapur kullanıyorsanız başka oluyor. Ve göç yolculuğunun sonunda kimi anne/babanın yanına köye, kimi yazlığa, kimi de arkadaşlarla tatile gidiyor. Erkekler mi? Onlar yaz bekari (Kiminin isteyip de bulamadığı...)

SUYLA ŞAKA OLMAZ

Ben, 21 aylık oğlan, 8 yaşındaki kedi ve oyuncaklar; anne-babanın deniz kenarındaki evlerine gitmeyi tercih edenlerdeniz. 30 yıldır değişmeyen anne sözü olan "Suyla şaka olmaz"ın da ne kadar önemli olduğunu anlayan kıymetliyiz yani. Söz konusu denizse dikkat edilmesi gereken onca nokta var. Sıralayalım:

1- Uzmanlar saatler konusunda kesinlikle haklı. 11-15 arası kesinlikle dışarı çıkmamak gerekiyor. "Başına güneş geçmek" denilen şey tam bir gerçek. Dikkat edilmeli.

2- Saat 11'e kadar park ya da bahçede takılabilirsiniz. Ama o zaman bile güneş koruyucu sürmek ve şapka şart.

3- 15-19 arası denize gitmek akıllıca. Ama yüzme bilmeyen bir çocuğunuz varsa, mutlaka deniz oyuncaklarını yanınıza alın. Gerçekten çok eğleniyorlar. Ancak gözünüzü bir an olsun ayırmamak gerekiyor. Bu bebeler her an her şeyi yapabiliyorlar.

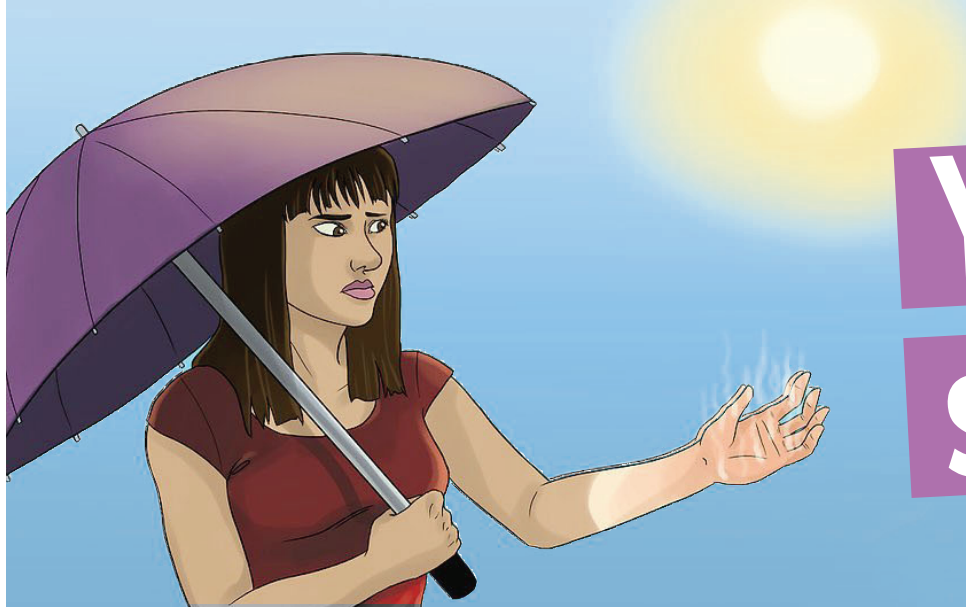
4- Denizden kumla geliyorsanız evi yeniden temizlememek için gelir gelmez çantanızla beraber banyoya girin ve çocuğu banyoya sokun. Çantanızdaki kıyafetleri burada çıkarın. Böylece evde oluşabilecek kum tepelerinden kurtulabilirsiniz.

Son olarak deniz ne kadar eğlenceli olsa da, çocuklar için bir o kadar da tehlikeli. En kısa zamanda çocuklara yüzmeyi öğretmek ve elbette "suyla şaka olmaz" sözünü kulağına küpe yapmak gerekiyor.

YAZ=SORUN

YAZIN gelmesiyle birlikte çalışan anneler için hayat daha da zorlaştı. Okul tatil oldu, çocuklar evde. (Kahrolsun toplumsal cinsiyet rolleri) Eee ne yapacağız? Yaz okulları elbet kurtarıcı ama çocuk bu deniz istemez mi hiç? "Haftasonları çocuğu denize mi götürsek, hangi plaj güzel, havuzlar da hijyenik değil" son günlerde en çok duyduğum cümleler. Bu noktada çocuğu aile büyüklerinin yanına göndermek büyük kurtarıcı oluyor. Elbet zor. "Büyükler bakarken zorlanacak mı, bakabilecek mi, çocuk iyi olacak mı, güvende mi, sorun var mı?" Tüm bu sorunlarla beraber pek çok aile bunu tercih etmek zorunda kalıyor. Ama çocuk çok güzel zaman geçiyor. Kimi dedeyle/anneanne/babaanneyle denizde, kimi bahçede, kimi balkonda... Çocukların en sevdikleri zaman yaz. Orası kesin.

YAZ SICAĞININ SAĞLIĞIMIZA ETKİLERİ

Yaz güzel de sıcak kötü!

Uzm. Dr. Senem ASLAN

Havalar ısındı. Bunılıyor, bunılıyor, bunuyoruz değil mi... Görünen o ki daha da ısınacak. "Aman dikkat" demek için yazdım bu ayki yazımızı. Çünkü bu sıcakların yarattığı gündelik sorunlar var elbette ama bir yandan da kronik hastalıkları da ciddileştiriyor sıcak hava.

Küresel ısınma, su kaynaklarının giderek azalması aşırı sıcaklarla başa çıkmayı zorlaştırıyor. Aşırı sıcak çarpması acil müdahale edilmesi gereken bir sorunken kronik hastalıkların kontrolünü de zorlaştırıyor.

ANİ TANSİYON YÜKSELMELERİNE VE KALBE DİKKAT!

Vücudun ısınıp dengede tutan düzen, vücudun tüm yüzeyini kaplayan ciltte dolaşan kanın sirkülasyonudur. Cilt üzerindeki damarlar soğukta büzülüp kan akımını azal-

tırken, sıcakta damarlar genişleyerek cildi soğutmaya çalışır, bu sırada da iç organlara daha az kan gitmesine neden olurlar. Bu durum kalbin daha fazla çalışmasını gerektirir. Damarlarda dolaşan sıvı hacminin azalması, kanın akışkanlığının ve böbreklerden geçen kan miktarının azalmasına neden olur. Bu durum, yeterli sıvı alınmadığı takdirde böbrek fonksiyonlarında bozulmaya yol açabilir. Bunu dengelemek üzere böbrek ve böbreküstü bezlerinden salgılanan maddeler damarların büzülmesine ve ani tansiyon yükselmeleri ile kalp yetersizliği bulgularının artmasına neden olabilir.

'TAHAMMÜLÜM KALMADI' DİYORSANIZ...

SICAK havalar ve yüksek nem psikoloji üzerinde de etkilerde bulunur. Tahammülsüzlük, halsizlik, kalp çarpıntısı, ateş basması, yüksek tansiyon, çabuk sirlenme, dikkat eksikliği gibi belirtilerin biraz da sıcak havalardan olduğunu bilmek belki kendinizi az da olsa iyi hissettirir. Ama siz yine de sığağa kapılıp, etrafınızı çok kırıp dökmeseniz güzel olur :)

GÜNEŞ VEYA SICAK ÇARPMALARI

AŞIRI sığağa maruz kaldığımızda, beden ısınıp ayarlayan terleme mekanizması bozulur. Buna bağlı olarak, vücut ısınıp düşürülemez ve güneş/sıcak çarpması ortaya çıkar. Zamanında müdahale edilmezse kalıcı hasara ve hatta ölüme dahi sebebiyet verebilir. Ateşin 39,4 derecenin üzerine çıkması, derinin kuru, kırmızı ve sıcak olması, bulantı, kusma, baş ağrısı, baş dönmesi, göz çukurlarının belirginleşmesi ve görme netliğinin bozulması durumunda ise şuur bulanıklığı veya kaybı görülebilir.

Peki ne yapmalı? Güneş/sıcak çarpmasından etkilenen kişiyi serin, havadar bir yere alın, vücudunu acilen soğutucularla soğutun. Ancak bilinci kapalı ise sıvı gıda verilmemesi gerekir. Bilinç bulanıklığı durumunda hızla bir sağlık kuruluşuna ulaştırın.

AŞIRI SICAKLARDA SAĞLIĞIMIZI KORUMAK İÇİN ÖNERİLER

■ Yaz aylarında açık renkli, rahat ve bol, terlemeyi artırmayan kumaştan yapılmış giysileri tercih edin.

■ Ağır, yağlı yemeklerden kaçının, az ve sık aralıklarla, sebze ve meyveden zengin bir tarzda beslenmeye çalışın.

■ Alkol almayın. Alkol alıyorsanız dikkatli olun. Özellikle güneş ışınlarının dik geldiği saatlerde açık havada güneş altında kesinlikle alkol almayın.

■ Yaz aylarında günlük sıvı ihtiyacı 2-3 litreye çıkmaktadır. Yazın günde 2-2.5 litre su tüketmeye özen gösterin.

■ Soda ve maden suyu tüketiminde dikkatli olmalıdır. Kontrolsüz maden suyu ve soda tüketimi tansiyonu yükselteceği gibi, kalp yetmezliği bulgularının da ortaya çıkmasına ya da daha ağırlaşmasına neden olabilir.

■ Özellikle güneşin dik olduğu saatlerde açık havada dolaşmayın. Güneşin dik ışınlarına maruz kalmayın.

■ Terle birlikte vücudumuzda elektrolit, özellikle de tuz kaybı fazla olacağından, doktorunuzun fikri doğrultusunda tuz kullanın.

■ Denize, sabah ve akşam saatlerinde aç karnına girin, kumda güneş banyosu yapmayın, denizde kıyıya paralel olarak yüzün. Açıklarda yüzmeyin.

■ Doktorunuza danışarak hipertansiyon ilaçlarınızın yazda göre düzenlenmesini sağlayın.

■ Uzun seyahate çıkmadan mutlaka kalbiniz ile ilgili kontrollerinizi yaptırın.

İHRAÇLARLA DEĞİŞEN YAŞAMLAR-1

Dayanışma bizi ayakta tuttu

Dilek MERCAN
Eğitim Sen İzmir 2 No'lu
Şube Üyesi

Bundan 3 yıl önce 15 Temmuz'u yaşamıştık. Birkaç gün sonrasında ise FETÖ ile mücadele bahanesiyle OHAL ilan edilmiş, gece yarılarda peş peşe çıkarılan KHK'ler ile kamu emekçileri işinden edilmeye başlamıştı. Her birimizin, sıranın bize ne zaman geleceği ile ilgili kaygıları da artmaya başlamıştı. KHK ihraç listelerinde hem kendimizin hem de KESK ve Eğitim Sen'de örgütlü arkadaşlarımızın da isimlerini tarar olmuştuk. Her liste açıklandığında bir arkadaşımız yine o listelerde oluyor ve işinden ediliyordu.

Bu arkadaşlarımızdan birinin öyküsüdür bu yazı. Dilek Kanlıbaş Demir, benim İzmir'e gelişimden çok kısa bir süre sonra tanıştığım, İzmir 2

No'lu Şube Kadın Sekreteri, çok sıca, başarılı, mücadeleci ve bir o kadar mütevazı bir kadın... Dilek şu anda da aynı şubede kadın sekreterliği görevini yürütüyor. Şimdiye kadar pek çok kadın yoldaşımın öyküsünü dinlemiş ya da okumuştum ancak Dilek'in öyküsü de tarihe not olarak düşülmeliydi. 686 Nolu KHK ile 7 Şubat 2017'de işinden edilen ve sadece rakamlarla ifade ettiğimiz, bizi insanlığımızdan utandıran, içimizi yakan bir ihraç öyküsüdür onunki de.

15 Temmuz sonrasında OHAL'in emekçilere ödettiği bedelin öyküsüdür bu, ama öykülerin sonunu mücadele edenler yazacaktır. Umutla, sevgiyle ve dirençle. Biz emekçi kadınlar birleşe birleşe o güzel günleri getireceğiz; bıkmadan usanmadan; barış içinde, sınıfsız, sömürsüz eşit bir yaşam talebimizi daha çok haykıracağız!

DİLEK ihraç olduktan sonra yaşadığı ve onu çok üzen bir olayı şu şekilde anlatıyor; "İhracımın ertesi günü Konak'a gitmem gerekiyordu. İhraç edilen kadınlar ile İzmir'deki kadın örgütlerinin katıldığı bir kadın toplantısına katılacaktım. Otobüse binmek için biniş kartımı okutmak istediğimde ekranda kartımın iptal edildiğini gördüm. Bunu yapan iktidar belediyesi değildi, bunu yapan bir de iktidara muhalif olduğunu iddia eden bir belediye idi. Bu beni ihraç edildiğimi öğrendiğim andan daha fazla üzümüştü. Daha sonra toplantıya gittim ve öfkemi, maruz kaldığım durumu paylaşmak istediğimde bir kadın arkadaş (iyi niyetle belki) cebinden 50 lira uzattı, ne diyeceğimi bilemedim. Çok ama çok kötü oldum."

Dilek önceleri psikolojik destek gruplarına katılır ancak ona iyi gelen mücadeledir. İhraç edilen kadınlar ile küçük bütçeler koyarak kendi emekleri ile

İLLA Kİ, İLLA Kİ!

hazırladıklarını kiraladıkları standartlarda satmaya başlarlar. Elde ettikleri kazancı da hiçbir hesap yapmadan eşitçe paylaşırlar. Sendikal eylemlere katılmayan kadın üyeler bu süreçte sendikaya gelmekte, emeklerini paylaşmaktadırlar. Dilek için en büyük kazanım da bu olur.

Gelecekte umutlu olduğunu üzerine basa basa tekrarlar, "İyi ki Eğitim Sen'deyiz, başından beri dayanışma bizi ayakta tuttu, güçlendirdi, pek çok yeni tecrübeler kazandırdı. Kadınların ne kadar güçlü ve inatçı olduğunu gördüm, işte bu umudumu daha da artırıyor. En son arkadaşımız da iade edilinceye kadar mücadeleden vazgeçmeyeceğim. Tekrar sınıfıma gireceğim, öğretmenliğime döneceğim. Biz suç işlemedik, işimize geri dönünceye kadar haklılığımızı haykıracağız, illa ki duyuracağız, illa ki duyacağız!"

SADECE BEN DEĞİL, BANA BUNCA EMEK VEREN ANNEM, BABAM DA İHRAÇ EDİLMİŞ OLDU

DİLEK, Kürt ve Alevi bir ailenin 3 çocuğundan biri olarak İzmir'in varoşu Yamanlar'da büyür. Demirci ustası babasının üzerine titrediği, anneciğinin umudu ve geleceği olan çocuktur. Ayakları üzerinde durabilmek için o yoksulluk içinde okur ve öğretmen olur. 2001 yılında göreve başlar, evlenir ve bir çocuğu olur. Dilek, bir yandan işini her geçen gün daha büyük bir heyecanla sürdürürken, bir yandan da emek ve demokrasi mücadelesi veren Eğitim Sen'de mücadele eder. Tek amacı hiç kimsenin ötekileştirilmediği, barış içinde, eşit ve mutlu bir şekilde, laik, bilimsel eğitimin olduğu demokratik bir ülkede yaşamaktır.

15 Temmuz onun iki grubun iktidar çekişmesi olarak görüldüğü bir süreçti. Birkaç gün sonra daha önce 12 Eylül benzeri bir şeyler yaşanabileceğini, muhalifler olarak nasibimizi alabileceğimizi düşünmektedir. Tam da onun hissettiği gibi olur, peşpeşe açıklanan KHK'lerde ismini aramaya başlar. Onun deyimiyle "Beni niye atsinlar, ben bir şey yapmadım ki? Barış, eşitliği savundum. Kimseyi öldürmedim, hatta insanlar yaşasın diye mücadele ettim!" Ama öyle değildi ne yazık ki. KESK'te örgütlü pek çok kişi de hiçbir gerekçe gösterilmeden, haksız ve hukuksuz yere işinden edilir.

7 Şubat 2016'da, okulların ikinci dönemi daha 1 gün önce başlamışken, Dilek erkenden okula gider, sınıfını temizler ve bir dönemin hazırlığını yaparak evine döner. Bir arkadaşını arar ve ihraç olduğu haberini verir. 1. sınıfları okutuyordu. 'Şimdi çocuklar ne yapar' telaşıyla velilerine haber verir. Kendisi çok durumundayken bir yandan ailesini bir yandan da çocukları rahatlatmaya çalışır. Bu süreçte pek çok arkadaşımız ihraç edildikleri iş yerlerine sokulmazken Dilek okula davet edilir ve çalışkanlığı, insanıcılığı pek çok ortamda dillendirilir. Kimse bu duruma anlam verememektedir. Öğrencileri, mesai arkadaşları ve velileri de Dilek Öğretmeni hiç yalnız bırakmazlar, imza kampanyaları düzenlerler, hatta Konak'ta yeni başlayan oturma eylemine büyük bir kalabalıkla katılırlar.

Dilek'in bir kardeşi daha ihraç edilince annesi daha da sarsılır. Yoksulluk içinde bunca emekle büyüttüğü çocukları bir anda işinden edilmiştir. Sebep? Koca bir hiç! Hakkında hiçbir soruşturma olmayan, adli bir davası bulunmayan ve hatta çalışkanlığıyla ödülleri almış bir eğitim emekçisi kadın artık işsizdir. Dilek şöyle ifade ediyor "Sadece ben ihraç edilmedim ki, bana bunca emek veren annem, babam da ihraç edilmiş oldu, oğlum da aynı şekilde..."

Kendi şubesinde toplam 18 eğitim emekçisi ihraç edilmiştir. Oğlunun sınava girecek olmasından dolayı tekrar sendika yöneticiliğini düşünmese de ihraç sürecinden sonra tekrar kadın sekreterliği görevine gelir. Şimdi daha fazla mücadele etmelidir. Kadın dayanışması giderek artmış, kendi ifadesiyle daha da güçlenmiştir. Ancak OHAL gerekçe gösterilerek açtığı davalar görülmemiş, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başvurusu da "iç hukuk yolları tüketilmediği" gerekçesiyle reddedilmiştir. OHAL, adaleti de rafa kaldırmıştır.

İHRAÇLARLA DEĞİŞEN YAŞAMLAR-2

Eskiden öğretmendim, şimdi köfteciyim

Müslüme YILDIRIM ÇINAR
Ankara

Eşimle beraber ihraç edilişimizin üzerinden neredeyse iki yıl geçti. KHK ile ihraç edildiğimizi öğrendiğim ilk akşam yanıma gelip destek olmaya çalışan, moral vermeye çalışan arkadaşlarım "Bir yıla kalmaz dönersiniz" dediklerinde, "Bu iş üç yıl sürecektir" demiştim. Daha az bir süreyi öngörseymişim keşke :) Görünen o ki gerçekten de net bir sonuca ulaşmamız üç yılı bulacak. Çünkü hala komisyonadaki dosyamız görüşülmedi, hiçbir gelişme yaşanmadı.

Komisyonlardan bir görevliye ulaşip dosyama baktırdım, ne ile suçlandığımı ve neden atıldığımı öğrenebilmek için. İletilen mesaj aynen şu: "Dosyanız boş, hakkınızda herhangi bir soruşturma ya da suçlama yok, geri döneceksiniz ama biraz sabretmeniz gerekecek. Çünkü öncelikli olarak dosyası kabarık olanlara bakıyor ve onlarla ilgili kararlar veriyoruz."

SÖYLEMESİ NE KOLAY; SABRETMEZ GEREKİYOR!

İlk zamanlar olayın şokunu atlama, neden atıldığınızı öğrenip hakkınızı aramak için pek çok kuruma dilekçe verip, mahkemelere başvurmakla, hatta AİHM'e kadar gitmekle geçti. Her gittiğimiz kurum bize OHAL Komisyonunu işaret etti. Ancak o zamanlar komisyon kurulmamıştı bile. Böylece "sabır ve bekleme" süreci gerçekten de tüm kasvetiyle başlamış oldu.

Şunu da atlamamam gerek. Bütün bunları yaşarken (üzüntü, şok, isyan, öfke, hayal kırıklığı...) bir an bile yalnız kalmadık, daha doğrusu yalnız hissetmedik. Ailemiz, arkadaşlarımız, sendikamız, hatta o güne kadar bizi hiç tanımayan pek çok güzel yürek... Hep yanımızda, hep destek, hep dayanak idi. Örgütlü olmanın en güzel taraflarından biri de bu sanırım. Hemen bir dayanışma fonu oluşturup bu fon için gece gündüz çalışarak büyük bir kermes düzenlendi. Takılar yapıp sattık ve gelirini bu fona

aktardık. Tiyatro oyunları, sinema gösterimleri düzenlendi yine fona katkı sağlamak adına. Her ay bizim için yine dayanışma ile maddi destekte bulundular. Üniversiteye hazırlanan oğluma destek için, belki de kendi ailelerine ayıracakları zamandan kesip gönüllü olarak ders çalıştırdılar.

Böylesine bir şokun ve ümitsizliğin içinde bir vaha gibiydi bu insanlar. İhraç olmanın belki de tek iyi tarafı böylesine bir örgütlülüğü, birlikteliği ve desteği görebilmek.

EĞİTİMİNİ ALDIĞIM İŞİ YAPAMIYORUM

Ancak herkes canla başla çalışıp destek olsa da bir noktada şunu düşünüyorsunuz artık. Bundan sonra ne yapacağım? Geçimimi nasıl sağlayacağım? 15 yıldır öğretmen olan birinin de düşündüğü, gözüne kestirdiği işler, yine hep eğitimle ve çocuklarla ilgili oluyor. Kafamda eğitimle ilgili nasıl bir iş yapacağım şekillenmişken hatta buna uygun bir yer bile bulmuşken resmi girişimler sırasında şunu fark ettim; KHK ile işten atılan bir öğretmen olarak ye-

niden eğitim işinde çalışmamız mümkün değil. Yani sistem sana diyor ki eğitimi aldığın, yıllardır severek yaptığın, uzman oluğun işini yapamazsın. Ne yapacağım? Geçimimi nasıl sağlayacağım? Aklımıza gelen pek çok fikirden sonra eşimin öğretmen olmadan önce yaptığı köfteciliği denemeye karar verdik. En iyi iş, bildiğin iş diyerek. Küçük bir dükkan bulup benim için yepyeni bir iş deneyimi ve belki de hayatımın en ilginç süreci olan köfteciliğe, yine yüzlerce güzel yürekli insanın ve ailemizin katılımı ile açılış yaparak başladık. Artık bir işim var. Köfteciyim :) İşini düzgün yapmanın verdiği disiplinden olsa gerek, dükkanda da sınıfımda gösterdiğim titizliği göstermeye başladım. Yeşillikler mutlaka sirkeli su ile yıkanacak. Kıyma hep aynı yerden ve aynı kalitede alınacak. Bozulan her ürün atılacak. Dükkan her zaman temiz olacak ve daha neler neler... Bu yüzden fiziksel anlamda çok yoruluyorum. Ancak yine de dükkanımı ve işimi seviyorum. Kaliteden ödün vermediğimiz için çok kazandırmasa da, işimi düzgün yapmanın ve ufak tefek de olsa kendimizi döndürebilmenin mutluluğunu yaşıyorum her gün. Esnaflık gerçekten farklı imiş. Onu anladım :) **ÖĞRETMENLER ODASINA GİREMİYORUM**

ÖĞRETMENLER ODASINA GİREMİYORUM

Desteklerini bizden hiç esirgemeyen dostlar, köftecilik maceramızda da bizi yalnız bırakmayarak okullarında organize oldular. Haftanın günlerini aralarında paylaşarak düzenli bir şekilde toplu sipariş vermeye başladılar. Onlar sayesinde ayakta kaldık, kalabildik. Bu da direnişin en güzel örneğiymiş bence. Sizi yok etmeye çalışan sistemde inatla var olabilmek. Ancak yine de şöyle bir duyguyu da yaşamıyor değilim. Okullara sipariş götürmek için gittiğimde, öğretmenler odasına giremiyorum. Kapının önünde bekliyorum. Ya da kermeste köfte satışı yapmamız istendiğinde okul bahçesinde çocuklara satış yapamayacağımı hissediyorum ve reddediyorum. Bu durumun sebebi asla ve asla işimi küçümsemek ya da işimden utanmak değil. İşin içinde okul ve öğrenci olunca böyle hissediyorum... Bu da aşılır elbet.

BU GÜLÜŞLERİ SOLDURMAK ÖYLE KOLAY DEĞİL

Bu iki yıllık KHK sonrası dönemden aile yaşantım da etkilenildi. Eşimle bir süre evlerimizi ayırmak zorunda kaldık. Gönüllü bir Türkiye Psikologlar Derneği üyesi psikolog "can" dan uzun bir süre destek aldık. Sadece terapi yeterli gelmeyince ilaç da kullanmaya başladık ve sanırım uzun bir süre daha kullanacağız bu ilaçları.

Pek çok şey değişti hayatımızda. Ancak beni en çok üzen şeylerden biri ise bu yaşımızda hala çocuklarımızın ihtiyaçlarını karşılamak ve geçimimizi sağlamak için sendikamdan ve ailemden maddi destek almak zorunda kalmak. Gerçekten de işin en ağır kısımlarından biri de bu bence. Zaman ne getirir bilinmez. Bildiğim tek şey; bizlerde bu direnme gücü ve dayanışma varken yok olup erimemizi hatta silinmemizi bekleyenler şunu da bilsinler. Bu gülüşleri soldurmak öyle kolay değil...

İHRAÇLARLA DEĞİŞEN YAŞAMLAR-3

Geleceği kurma hayalimizden vazgeçmiyoruz

Arin Emine KUM
İzmir

Yaklaşık 1,5 yıl önce MEB'de Bilişim Eğitmeni olarak çalışırken, ihraç edildim. 29 Aralık 2015 tarihinde KESK, DİSK, TTB VE TMMOB'un kararıyla "savaşa karşı barışı savunacağız" çağrısıyla yapılan 1 günlük iş bırakma eylemine dönemin Eğitim Sen İzmir 4 No'lu Şubenin Kadın Sekreteri olmam hasebiyle örgütlenmesini de yapıp katıldım. Ancak bu, karşımıza terör örgütü propagandası yapma olarak çıktı. Savcılık hakkımızda iddia-name hazırladı. Kemalpaşa temsilciğimizdeki 36 öğretmen arkadaşım Terörle Mücadele'nin polisleri tarafından evleri basılarak, ben de sömestr tatili için gittiğim Iğdır'dan dönerken Kars havaalanında gözaltına alındık. 8 günlük gözaltıdan sonra İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi hakkımızda dava açtı. Çıkarıldığımız mahkemede 2 kişi tutuklandık. Tabii burada haksız muameleler, fiziki ve psikolojik şiddet dahil her türlü mağduriyet ve insanlık dışı muameleyle tabi tutuldum. 10 günlük tutuklu iken

cezaevinde bir de tutukluğumu gerekçe gösterip ihraç edildiğimi öğrendim. Yaklaşık 2 aylık tutukluğum ardından kimbilir kaçınıcı itiraz dilekçesinden sonra tutuksuz yargılanmak üzere tahliye oldum. Oldum da hayatın acı çehresi ile karşılaştım. Bir anda işsiz ve toplumda teşhir edilmiş bir şekilde ulu- orta yerde buldum kendimi. Üzerine bir de mevcut iktidarın hukuksuz uygulamalarını görüp etkilenen ev sahibim tarafından da evimden edildim. Tabii bunların hepsini göz önüne aldığımızda

şu açık bir şekilde fark ediliyor. Kadın olarak sizden korkuluyor. İhraç edildikten sonra sendikal faaliyetlerimi Eğitim Sen'de sürdürdüm, halen de sürdürüyorum. Bir kadın olarak hayatım tümünden değişti. Gerek ailevi, gerekse sosyal anlamda birçok sıkıntı beni bekler olmuştum. İhracımdan bu yana iş aradım, hala arıyorum. Başvuru yaptığım her yerden terörist ilan edilip, geri çevrildim. İşini iyi yapan bir yazılımcı iken, garsonluk yapmanız bile engelleniyor. Yer yer takı yapıp satarak, yer yer web siteleri yaparak geçimimi sağladım. Bu bir mücadele... Faşizme karşı, emek sömürüsüne karşı, kadına şiddete karşı, çocuk istismarına... birçok antidemokratik uygulamalara karşı haklı ve onurlu bir mücadele... Yürüttüğümüz mücadeleye böyle yaklaşıp geleceğimizi kurma hayalimizden vazgeçmememiz gerekiyor. Bize düşen toplumda oluşan refleksi olumlu yönde yönlendirerek bir toplumsal muhalefet oluşturup, barış, huzur ve demokrasi ortamının inşası için mücadele etmektir. Tüm kadın arkadaşlarım başta olmak üzere toplumun emek ve demokrasi güçlerine başarılar diliyorum. Serkeftim...

İHRAÇLARLA DEĞİŞEN YAŞAMLAR-4

İşimden oldum, mücadeleye sarıldım

Özgül Erdem COŞAR
Edremit/Balıkesir

29 Ekim 2016 günü 675 sayılı KHK ile Edremit Adliyesi Adli Sicil Bürosundaki görevimden ihraç edildim. 24 yıl boyunca hizmet üretirken gelen vatandaşlara her konuda yardımcı olan, işlemlerini süresi içinde yapan, sorumluluklarını bilen, dil, din, ırk, ayrımı yapmadan tarafsız, eşit davranışlarla görev yaptım. İşini seven, layıkı ile yapan bir yargı emekçisiydim. Adalet Bakanlığında, iyi çalışmalarından dolayı her 6 yılda bir devlet memurlarına verilen derece ilerlemesini 4 kez aldım. Görev yaptığım yerlerde ayrıca plaketler aldım. 29 Ekim 2016 gece yarısı yeni bir KHK yayınlandı, adli yede zabıt katibinin ve eşimin iş yerinde tanıdık arkadaşların isimlerini görünce çok üzüldük ve bilgisayarı kapatıp yattık. 30 Ekim sabahı eşimin telefonu çaldı, salonda ko-

nuştı ve benim bulunduğum odaya geldi, kapıyı örttü "Bir şey söyleyeceğim ama korkma, dün geceki kararnamede senin de ismin varmış" dedi. Önce inanmadım... Hiç beklemediğim bir haksızlıkla karşı karşıyaydım. Duyan arkadaşlar, KESK'li arkadaşlarımız eve gelerek dayanışma gösterdiler. Beklemiyordum ama dik durarak mücadele etmeye devam edeceğim diye kendime söz verdim.

Evlili ve bir çocuk annesiyim en çok da kızımın bu durumdan olumsuz etkilenmesini istemiyordum. 15 yaşındaki kızımı karşıma alarak 'Kızım biz bu ülkede herkesin eşit, özgür olduğu, barış ve demokrasi içinde yaşadığı bir ülke istiyoruz. Biz yanlış bir şey yapmadık o nedenle bizler işlerimize geri döneceğiz ve biz kazanacağız' dedim. Sendikacı anne ve babanın kızı olduğu için açıkçası çok da

zorlanmadım. Fakat okulda öğretmenleri kızımın davranışlarında farklılık gözlemlemişler ve rehber öğretmeni kızımı çağırarak çeşitli sorularla durumu anlamaya çalışmış. Kızım önce anlatmak istemiş, öğretmeni 'Üzgün müsün?' diye sorunca 'Hayır, üzgün değil ama kızgınıym öğretemim' cevabı vermiş.

Öğretmen: Kime kızgınsın?

Kızım: Devlete kızgınım, devlete.

İhraç edildiğim günden bugüne kendi kurumum olan Adalet Bakanlığında yetkililerle görüştüm ve söylenen 'Evet mağdur edilmişsiniz en kısa zaman da mağduriyetiniz giderilecek' oldu. Hala bekliyorum! Adalet arayışım

halen devam ediyor...

KİM BENİ VAZGEÇİREBİLİR Kİ?

Bizim ülkemizde kadın olmak zor, ihraç olduğunda iki katı zorluk yaşıyorsun. Çevre ve toplum baskısı daha da artıyor. İş hayatından ve mücadelenin içinden uzaklaşarak eve hapsolmek bana göre değildi. Ekonomik bağımsızlığımı kaybetmek çok ağır geldi. İhraçtan birkaç ay sonra BES Balıkesir Şubasının Genel Kurulu vardı. Arkadaşlarım 'Sendika yönetimine girmelisin' dediler, 'Evet' dedim, böylelikle mücadelenin içinde olurum diyerek yönetime aday oldum. Fakat yönetimdeki erkek arkadaşlar, ihraç olduğum için yönetime aday olmamı istemiyorlardı. Beni vazgeçirmeye çalıştılar ama ben vazgeçmedim. Onlara rağmen aday oldum ve BES Balıkesir Şube Başkanı oldum. OHAL koşullarında yılmadan sendikal faaliyetlerime devam ediyorum. Umudumu hiçbir zaman kaybetmedim.

DERTLERİ BİZİM ÖRGÜTLENME ÇABAMIZ

2005 yılında Edremit Adliyesine tayinle geldim. Adliyede 65 çalışan vardı, sendika üyesi bir kişi bile yoktu. Yargı emekçisi çok çalışır, çok fedakardır ama en çok adaletsizliğe onlar uğrar, en ufak bir ihmallerinde hemen haklarında soruşturma açılır, ama emeğinin karşılığı olan ücreti hiçbir zaman alamaz. Mobbing uygulamalarına, angaryaya çok uğrarlar. Ben bunları dile getirip örgütlü mücadelenin gereklerini anlatınca 45 kişi BES'e üye oldu, sonrasında adliye yeni binaya taşınınca sendika odası talep ettim ve oda ile birlikte sendikaya ait bir pano yeri aldık. Panoda sendika genel merkezinden gelen bildiri afişlerini, eylem ve etkinliklerin resimlerini de asıyorduk. Bir gün gördük ki, panodaki eylem resimlerinde benim suratım kesici ve delici aletlerle delinmişti. Hemen suç duyurusunda bulundum. Savcı, 'Burada bir tehdit var' dedi. Örgütlenme mücadelemiz birilerinin hoşuna gitmiyordu. Sonra bir gün çalıştığım odadaki şef sendikamıza ait duvar takvimini yere atarak 'Bunu odaya asmayacaksın çünkü ben istemiyorum' dedi. Ben de 'Asıyorum, bu benim yasal hakkım, eğer tekrar çıkarırsan senin hakkında suç duyurusunda bulunurum' dedim. Ve çıkarmaya cesaret edemedi. 10 Ekim Katliamı sonrası KESK tarafından yapılan iki gün iş bırakma eylemi sonrası hakkımda disiplin soruşturması açıldı ve ceza verildi. Sonrasında 15 Temmuz Darbe girişimi ve 20 Temmuz OHAL süreci birlikte KHK'larla yüz binin üzerinde kamu emekçisi gibi hiçbir soruşturma, yargılama yapılmadan işimden edildim.

Ebru artık yepyeni bir yaşam kuruyor

Yasemin AKPINAR
Tuzla/İstanbul

Ebru ile yemek molalarımızın bile belli olmadığı bir markette çalışıyoruz. O, herkese hemen güvenmiyor biraz mesafeli duruyordu, bir gün onu çalıştığımız işyerinde bir köşede ağlarken buluncaya kadar...

Sonradan öğrendim; yıllardır gördüğü şiddet onu ürkek biri yapmış. Öğlen arasını epey geçmişti, yemek yemek için aşağı indiğimde bir ağlama sesi duydum. Ağlayan Ebru'ydu. Yanına oturdum, derdini sordum. Çocuğunu çok özlediğini söyledi. Benimle konuşmasına çocuğuna duyduğu özlem neden oldu. O anlattı, ben soluğumu tutarak dinledim, dinlerken yumruklarımı sıktım...

Kocasıyla önceleri arası çok iyiymiş. Kendi yağlarında kavruan bir işçi ailesi. İkisi de tekstil işçisi, aynı fabrikada çalışıyorlarmış. Daralma gerekçesiyle 32 işçi işten çıkarılmış. Ebru ve eşi işsiz kalmışlar. 3 ay işsiz kaldıktan sonra eşi yeni bir fabrikada iş bulmuş. Ebru da o ara hamile kalmış. Hamileliğinden ötürü çalışmamış. Eşi de 3 aylık açığı kapatmak için gece gündüz demeden sürekli fazla mesai yapmış. Ama ne yaptysa borçlar giderek birikmiş. Ekonomik sıkıntılar yüzünden mutsuz, kavgacı bir adam olmuş. Sonra da şiddet başlamış. Ebru ilk kez hamileyken şiddet görmüş eşinden. Bu da erken doğuma neden olmuş. Hastaneydi, doğumdu derken yaşananlar biraz unutulmuş. Ebru bebeğiyle 20 gün hastanede kalmış. Yaşadıklarından kimseye bahsetmemiş, "Temizlik yaptım erken doğum oldu" demiş. Eve gelmiş, erken doğumdan dolayı hiçbir hazırlığı yok tabii. Yine de umut işte "Eşim belki gönülümü almak için bebek için bir şeyler yapmıştır" diye düşünmüş. Ama eşi evin kapısını bile açmamış. Eşini arayıp geldiğini söyleyince aldığı cevap "Ne yapayım geldiysen, geldin. Senin boğazını

doymak için çalışıyorum" olmuş. Ondan sonra da hep dayak hep dayak...

Ebru, "Artık balkona bile çıkmaya utanır hale geldim. Her gün bir taraflarım morarıyordu" diyor ve yaşadıklarını anlatmaya devam ediyor: "Bir gece geç saatte eve gelip 'bana çalışman lazım' dedi. Ben de iste-

rim çalışmayı ama bebek daha 5 aylık bakacak kimse de yok. Anlattım durumu ama beni dövmeye başladı ve çocuğu kaptığı gibi kapiya fırladı, 'Sosyal hizmetlere vereceğim' diye tutturdu." Ne yapacağını bilememiş Ebru, bağışmalara komşular yetişmiş. Polis gelmiş "Aile kavgasıdır kimse karışamaz" demiş ve gitmiş.

Ebru, o günden sonra diken üstünde yaşamış. Çünkü kocası tehdit ediyor ve çocuğu götüreceğini söylüyormuş. Ebru, çocuğunu almasını diye gecele-re nöbet tutmuş.

Bir bahaneyle yine dövdüğü bir gün Ebru da susmamış bu defa. Önce karakola, sonra hastaneye, oradan da sığınmaevine gitmiş. 9 ay sığınmaevinde kalmış, ordayken boşanma davası açmış. Boşandıktan sonra da kendine bir hayat kurmak için sığınmaevinden çıkmış.

Bir süre köyde yaşayan annesinin yanına gitmiş ama hem yoksulluk hem de "dul kadın" baskısı yüzünden yeniden İstanbul'a dönmek zorunda kalmış. Bir süre de ablasının yanında kalıp çalışmış. Sonra ev tutup yerleşmiş.

"Hiçbir şeyim yok ama birazcık huzurum var" derken eski eşi yine başına bela olmuş, sürekli telefonla arayıp tehdit ediyor hatta sokak ortasında görünce vurmaya kalkışıyor. Bir gün bir adamı yaralayıp hapse girinceye kadar Ebru'ya rahat vermemiş.

Bütün yaşadıklarına rağmen Ebru dimdik ayakta durabilme cesaretini bulmuş. "Hep çocuğumu düşünerek hareket ettim" diyor. Çocuğuna yaz döneminde bakacak kimse olmadığı için köye annesinin yanına göndermiş. Şimdi özlemine çekiyor. Ebru "Yavrumun hiç sıcak bir yuvası olmadı. Kendime de ona da sıcaklık bir yuva kuracağım. Neler gördüm hepsinin üstesinden geldim bunu da yapacağım" diyerek kendini motive ediyor.

Ebru güçlü bir kadın ve artık benim de en samimi arkadaşım.

Korku tüneli gibi sınav sistemi

Zahide ÇERİKÇİ KİPER
Tuzla/İstanbul

Doğduk, büyüdük ve fiziksel olarak da, ruhsal olarak da yaşlandık demek istemiyorum, bunaldık. Her birimizin hayali ve kendince kurduğu bir dünyası var. Belki de; bunların en zararlı olanı meslek seçimi gibi bütün hayatımızı etkileyen bir konu. Hadi ebeveyn olarak bizden geçti artık, ama kendi yapamadığımız, gerçekleştiremediğimiz şeyleri çocuklarımızın yaşamaması, yapması konusunda epey hassas davranıyoruz. Bu yüzden zaman zaman kendimizden bile çalışıyoruz. Bunun en temel sebebi; yaşadığımız sosyal ve ekonomik koşullarda aslında zor olan şeyleri başarmaya çalışmak. Açıklanan verilere göre, tarım dışı işsizlik oranı yüzde 12.7, işsizlik genç nüfusta yüzde 19.9, yani her beş gençten biri işsiz. Eh bize de umudumuzu taze tutup mücadeleye devam etmek düşüyor.

Neyse ki genç yaşına rağmen hayatı önemli bir oranda tahlil edebilmeyi, bilime inanan ve kitap sever bir gençimiz

var, kendini yetiştirme ve gerektiğinde kendini yontma konusunda oldukça başarılı. Fakat akıl ve emeğin bir arada olması bile bazen yetmiyor. Çünkü bilimsel bir eğitim anlayışından gittikçe uzaklaşıyoruz. Devletin eğitim kurumları, özel eğitim kurumlarının kurbanı olmakla karşı karşıya. Paran varsa eğitimin konusunda endişeye gerek yok, sınavı burada kazanamazsan zaten yurtdışı imkanların var. Fakat sıradan bir emekçi çocuğu isen yarış atı gibi koşmak zorundasın. Ayrıca eğitim sürecinin sonunda hayatını kazanmak ve ayakların üzerinde duracak kadar gelirin olacak mı, o da muamma.

Doktor olmak isteyen genç, ülkemizde sağlık sisteminin çökeceğini düşündüğü için vazgeçiyor tıp okumaktan. Genetik okuyan laboratuvar imkanı gibi konular yüzünden koyduğu çitayı düşürmek zorunda kalıyor ve daha benzer bir çok örnek... Hangi mesleğin daha çok para kazandırdığını düşünmek zorunda kalınca hem yapmak zorunda kaldığımız işin niteliği düşecek hem de sizin psikolojinizin niteliği. Sırf para kazanmaya odaklanmış, insan hayatını hiçe sayan bir doktor elinde olmayı kimse istemez.

Gelelim o korku tüneli gibi sınav sistemimize... İlkokuldan başlayarak bütün emeğimizin bir güne sığdırıldığı akıllara zarar sınav stresine ve bu yıl seçimler yüzünden bir hafta daha uzatılmasına katlanma durumuna.

Bir de üniversiteyi bitirdiği halde iş bulamadığı için limon satmak zorunda kalan gençleri hatırlayalım, atanamadığı için intihar eden öğretmenleri, devlet kurumlarında kimliğinden dolayı işe alınmayan mezunu gençleri, adliyelerde oradan oraya koşturan ve can güvenliği sorunu yaşayan avukatları, özgür gazetecilik anlayışı olmayan ilkesiz, omurgasız medya patronlarının sömürdüğü gazetecileri...

Yarın bu sorunları yaşayanlar bizim çocuklarımız olacak ve biz bunları değiştirmek adına neler yapıyoruz? Bugünlerde kendi adıma en çok bunu sorguluyorum, bir de "Her üniversiteyi bitiren iş sahibi olacak diye bir kural yok" diyen politikacıları... Hayatın her alanında olduğu gibi burada da adaletsizliği karşımızda görmek ve tükenen, tıkanan sistemin kurbanları olmadığımızı bilmekte bir ayrıcalık yaratılabilir diye düşünüyorum. En azından önümüzü görmek ve alternatifsiz olmadığımızı bilmek açısından.

Kızlar devamıdır annelerinin

Ayten KAYA GÖRGÜN

Doğum yapmadan bir hafta önce yeni bir eve taşınmıştık. Çalışan kadının evi işe yakın olmalıydı... Normal doğum olunca aynı gün hastaneden çıktım. Annem yanıma geldi. Ben otuzlar durağında, annem altmışıncı durağı geçmiş iki yolcu yan yanaydık. Annem bu eve ilk kez gelmişti. Kapı çalınca haliyle o kalktı. Koridorda ilkin bir kapıyı açtı, küfrederek kapattı. Arkasından bir kapı daha açıldı ve arkasından bir küfür daha yükseldi. İlk annemin ne yaptığını anlayamadım, sonra anladım ki annem dış kapıyı bulamıyor.

Annem üçüncü kapıya da küfrü sayınca artık dikişlerimi tutarak güldüm. Ya bir insan evin dış kapısını nasıl bulamaz? Annem en son evin tamamına okkalı küfürler savurdu. Akli gecekonduya, tren gibi odadan odaya açılan evlere alıştığından ilk kez gördüğü L şeklindeki koridor annemin kafasını karıştırmış olmalıydı. Bütün kapılar annemin küfürlerinden nasibini aldı. Gelen kocamış kapı açıldığında telaşla,

“Anne kapıyı niye geç açtın çocuğa bir şey mi oldu?”

“Yok oğlum kapıyı bulamadım.”

Kocam şaşırmişti “Kapıyı mı bulamadın!”

“Aldığımız evin...” diye başladı annem. “Her yer demir, üst üste ev mi olur...”

O gün o kadar çok güldüm ki... Üstelik erinmeyip sağa sola telefon açarak annemi, kapıları ve küfürlerini anlattım. Sonra az biraz psikoloji yalamış biri dedi ki,

“Annenin durumu sıradan bir kapı bulamama olayı değil.

Kapı çözüm, kapı umut. Kapı dışarı... [RTF bookmark start: _GoBack][RTF bookmark end: _GoBack] Gayrı sen anla...” Bebeğime o kadar çok odaklanmışım ki annemi anlamayı geçtim.

Annem çocuğun göbeğinin düşmesini beklerken söylendi de söylendi,

“Doktoru ne dinliyorsun, bunun cevabını da mı kitapta arıyorsun, çocuğu kokutacak mısın?” Anneme kalsa göbeğinin düşmesini beklemeden yıkayacak, beni dinlemeyecek ama kocamdan korkuyor. Neyse bir hafta sonra göbeği düştü çocuğun. Kuzenim Özlem geldi o gün törenle ilk yıkamasını yapacağız.

Salonun ortasında

halıları topladık, malzemeleri getirdik, çocuğu soyduk, çok küçük kırmızı tatlı bir şey ben ellemeye korkuyorum. Annemin eli o yaşta bile çok yatkın ve korkusuz. Özlem annemin talimatlarıyla su döküyor. Ben fotoğrafçıyım, ilk banyoyu adım adım fotoğraf karesine sığdırmaya çalışıyorum. Annem birden benim dokunmaya kıyamadığım kuzumu iki ayağından tutup tek eliyle tepetaklak etmez mi? Çocuğun kafa aşağıda ayakları annemin elinde.

“Anne ne yapıyorsun, çocuğun bir yerini çıkaracaksın!” desem de annem zaten yıkamak için bir hafta beklettim diye bana kızgın “Sen sus, kitaba baka baka çocuk mu büyütülür? Biz bütün köy çocukları kitapsız büyüttük, hani ne eksikleri var!”

Baktım anneme laf dinlemeyeceğim bari bu kareyi dondurayım. Deklanşöre basınca aklımdan da bu fotoğrafları tap ettirirken fotoğrafçıya kendim gideyim, kocam bu kareleri görmesin diye

geçirdim. Olur da görürse onun dilinden kurtulamam.

Tabii ben ucundan kıyısından yakalamaya çalıştığım gündelik işlerin koşuşturmasından fotoğrafların tap edilme işini unuttum gitti. Bir akşam kocam elinde fotoğraflarla çıkıp gelmez mi? Adam bir kadehte içmiş, beni yanına çağırıyor,

“Aşkim, şu fotoğrafa böyle bakıyorum olmuyor. Çevirip şöyle bakıyorum yine olmuyor. Canım, ben bu fotoğrafı elimde nasıl tutayım hı?”

Bir yandan kendinden şüphe eden kocamın haline acırken öte yandan ‘Fotoğrafı doğru tutuyorsun, çocuk tepetaklak’ deme cesaretini bulamıyordum. Daha ne kadar susacaktım ki,

“Fotoğrafı şöyle tuttuğunda doğru.”

“Nasıl olur böyle bakınca çocuğun kafası aşağıda, ayakları yukarıda oluyor!” Cümleyi bitirdiğinde yüzüme baktı, işte o an her şeyi çözmüştü.

“Sen ne yaptın Aysel, siz benim oğluma ne yaptınız?”

“Ben yapmadım, valla anneme kaç kez dedim, öyle yapma bir yerini incitirsin. Ama dinlemedi. Onlar köyde çocukları böyle yıkıyorlarmış...”

“Sus Aysel, hadi annen cahil sen buna nasıl izin verirsin? İtiraz etmediğin o kadar ortada ki sen fotoğrafı çeken kişisin!”

“Yaa sen annemi tanımayan musun, annem laf mı dinliyor?”

Kocam yanımdan kalkarken “Sanki sen çok laf dinliyorsun.” dedi. Fotoğrafları toplarken arkasından seslendim, “Kızlar devamıdır annelerinin.”

Döndü, salonun kapısından kafasını uzatarak “Sen dahil, tüm kardeşlerinin tepetaklak yıkandığı o kadar belli ki!” dedi.

Kötü bir şey söyledi ama üstünde durmayacağım.